

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กในจังหวัดชลบุรี

Factors affecting development of the pre-schooler in child
development centre in Chonburi Province

จินตนา วัชรสินธุ์
มณีรัตน์ ภาคฐป

ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2538

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา ปี 2537

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านและหน่วยงานต่าง ๆ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ คือ ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้สนับสนุนการทำวิจัยและสนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัย ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์แพทย์หญิงเพ็ญศรี พิชัยสนธิ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี รองศาสตราจารย์ดร.ธีระ ประพตติกิจ และอาจารย์ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความครอบคลุมและถูกต้องตามเนื้อหา โครงสร้าง มากยิ่งขึ้น และอาจารย์ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา ยังได้ช่วยคำนวณค่าคะแนนพัฒนาการเด็ก (D.Q.) ด้วย ขอขอบพระคุณพัฒนาการจังหวัดชลบุรีที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาการเด็ก ขอขอบพระคุณพัฒนาการอำเภอเมือง อ.บางละมุง ที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือทุกอย่างตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนมารดาและเด็กกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่านที่ช่วยในการเก็บข้อมูลและลงรหัสบันทึกข้อมูล และขอขอบคุณ คุณอุบลวรรณ ปรักเจริญ ที่ช่วยในการจัดพิมพ์และทำรูปเล่มรายงานวิจัย

จินตนา วัชรสินธุ์

ชื่อโครงการวิจัย : ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์
พัฒนาการเด็กเล็ก ในจังหวัดชลบุรี

คณะผู้วิจัย : จินตนา วัชรสินธุ์ และมณีรัตน์ ภาคอุป

ระยะเวลาการวิจัย : พฤศจิกายน 2537 - สิงหาคม 2538

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน ที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี ระหว่างวันที่ 10 พฤษภาคม - วันที่ 1 มิถุนายน 2538 จำนวน 137 คน และผู้ปกครองจำนวน 137 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบพัฒนาการ DDST (Denver Developmental Screening Test) และแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ เด็กก่อนวัยเรียนที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรต่างกัน มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการโดยรวมต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เด็กก่อนวัยเรียนที่คลอดต่างกันมีคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเด็กก่อนวัยเรียนที่มารดาอายุต่างกัน รายได้ครอบครัวต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยิน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ปัจจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กโดยรวมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ เพศของเด็ก ลำดับที่การเกิด ภาวะสุขภาพ การศึกษาของบิดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน จำนวนบุตร ลักษณะครอบครัวและรายได้ครอบครัว

Title : Factors affecting development of the pre-schooler in child development
Centre in Chonburi province

Researchers : Chintana Wacharasin and Maneerat Phaktoop

Duration : November 1994 - August 1995

ABSTRACT

The purposes of this survey research were to study the pre-schooler development child care and child rearing and the factors affecting development of the pre-school children. The subjects composed of 137 children, age 3-5 years old, attending the child development centre in Chonburi province between May 16 and June 1, 1995. The Denver Developmental Screening Test (DDST) and questionnaires were used for data collection. The data were analysed using standard statistical methods, including t-test, Oneway analysis of variance, Pearson's product moment correlation coefficient

The results revealed that mother - child interaction and child care & child rearing has statistically significant relationship with child development at the 0.01 level. The full term children has statistically significant relationship with child's gross motor development at the 0.05 level. The mother's age and family income have statistically significant relationship with child's language development at the 0.05 level.

The factors with not found to have not relationship with child development at the 0.05 level, were child's sex, birth order, father education, family status, type of family, number of son parent occupation and family income.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
รูปแบบการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม	48 60
ภาคผนวก	65
ก. แบบทดสอบพัฒนาการ	66
ข. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	71
ค. รายละเอียดตารางเพิ่มเติม	85

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยด้านเด็ก	33
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยด้านบิดา	35
3. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยสัมพันธ์ ภาพภายในครอบครัว	38
4. จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ พัฒนาการ	39
5. จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ พัฒนาการรายด้าน	40
6. จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้าน การเลี้ยงดู	41
7. จำนวนเด็กร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา	42
8. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย คะแนนพัฒนาการเด็ก กับปัจจัยด้านเด็ก โดยการทดสอบค่าที	42
9. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านเด็ก โดยการทดสอบค่าเอฟ	43
10. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านครอบครัว โดยการทดสอบค่าที	44
11. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้าน ครอบครัวโดยทดสอบค่าเอฟ	44
12. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้าน สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยทดสอบค่าที	46
13. เปรียบเทียบค่าคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยสัมพันธ์ภาพ ภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยทดสอบค่าที	47
14. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ คุณภาพประชากรจะเป็นพลังอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ และเป็นที่ตระหนักแล้วว่าประชากรที่มีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมต้องมีรากฐานมาจากเด็กที่มีคุณภาพ โดยเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานของชีวิตและเสริมสร้างคุณภาพของคน เป็นวัยแห่งการพัฒนา เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างมาก และรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมทั้ง พัฒนาการรับรู้ การเรียนรู้ ความเข้าใจตนเอง และบุคลิกภาพ (1) ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังปฏิญญาเพื่อเด็ก จากการประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 30-31 สิงหาคม 2533 ความตอนหนึ่งว่า “เด็กต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา บุคคลหรือครอบครัวที่ให้ความรัก ความเข้าใจ เพื่อเป็นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้าน อันได้แก่ การพัฒนาทางกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ค่านิยม และเจตคติ โดยเฉพาะใน 6 ปีแรกของชีวิตเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสภาวะแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการฝึกอบรมและสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกในครอบครัวนั้นๆ อย่างไรก็ตาม วิธีการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว ซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจและสังคมไม่เท่าเทียมกัน เด็กแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน การเป็นพลเมืองดี การเกิดปัญหาสุขภาพจิต และการพัฒนาประเทศ (2)

การที่เด็กจะมีความสุข ความเชื่อมั่นในตนเองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใด ละม้ายมาศ ศรีทตต์ (3) กล่าวว่าบุคลิกภาพโดยส่วนรวมของบุคคลส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับตั้งแต่วัยเด็ก แต่เมื่อบุคคลนั้นมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์หาได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปกว่าประสบการณ์เดิมที่สะสมแต่เยาว์วัยไม่ ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดู จึงเป็น

เสมือนบุญแจกดอกไม้สำคัญที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโต บุคลิกภาพ และการปรับตัวทางสังคมของเด็กเป็นอย่างดี มาซารุ อิบุระ (4) กล่าวว่าความสามารถและอุปนิสัยของคนเรานั้นส่วนใหญ่ก่อรูปเรียบร้อยแล้วระหว่างอายุ 0-3 ขวบ และจากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาและการศึกษาได้ชี้บ่งว่าเยาวชนที่ได้รับการอบรมพื้นฐานในวัยต้นของชีวิตอย่างถูกต้องจะช่วยให้มีการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์เป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำปัญหาประโยชน์จรรโลงสังคมต่อไป ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ได้เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี โดยให้มีพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคม และสติปัญญาของเด็ก (5)

จรรยา สุวรรณทัต ได้ศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของรายได้ ครอบครัวรายได้น้อยที่สุดในตัวเมือง พบว่ามารดาส่วนใหญ่คาดหวังที่จะพัฒนาด้านสติปัญญาและด้านร่างกายของเด็กมากที่สุด และให้ความสำคัญน้อยที่สุดในด้านพัฒนาการทางสังคม อารมณ์และจริยธรรม ซึ่งแท้จริงแล้วพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กจำเป็นต้องอาศัยพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และสังคมเป็นฐานรองรับ (2)

ประสิทธิ์ หารินสุต (6) ได้กล่าวถึงการศึกษาขององค์การยูนิเซฟ ปี ค.ศ. 1979 ว่าเด็กประถมต้น 100 คน ที่สุ่มมาเป็นตัวอย่างโดยไม่คำนึง เพศ อายุ เราสามารถทำนายโดยอิงสถิติขององค์การอนามัยโลกว่า ในอีก 20 ปีข้างหน้า เด็ก 100 คน จะได้ผลลัพธ์ดังต่อไปนี้ เด็ก 4-5 คน ที่จะใช้ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิตในโรงพยาบาลจิตเวช 4-5 คน จะมีอาการทางจิตรุนแรง ซึ่งต้องการการดูแลจากสมาชิก ในบ้านหรือสถานพักพิง และ 3-4 คน จะมีลักษณะความบกพร่องทางเขาวีปัญญา ถ้าไม่ได้ให้ความช่วยเหลือที่ถูกหลักจะดำรงชีวิตอย่างยากลำบาก และเป็นภาระแก่สังคม จำนวนที่เหลือคะเนว่าประมาณ 30-40 คน จะไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข หรือใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางอารมณ์และบุคลิกภาพ ดังนั้นเราอาจจะเเน่ได้ว่า ประเทศอาจต้องประสบปัญหาคุณภาพประชากร ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศในอนาคต

ประมวล คิดคินสัน (7) ได้อ้างถึงกิเซลล์ ซึ่งเป็นแพทย์ที่ทำการทดสอบวินิจฉัยและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้เสนอแนวความคิดว่า "ทำไมต้องรอจนกว่าเด็กจะมีปัญหาทำไมไม่ศึกษาดูว่ามีอะไรผิดปกติตั้งแต่ต้น การช่วยเหลือจะมีเป็นผลดีกว่าหรือ"

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัด ชลบุรี กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรม บิดามารดาออกไปทำงานนอกบ้าน เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรมีน้อยลง ต้องส่งบุตรไปสถานเลี้ยงเด็ก ดังนั้น นอกจากบิดามารดาแล้ว ผู้ดูแลเด็กจึงมีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จากข้อความและงานวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจะใช้เป็นประโยชน์ในการให้คำแนะนำแก่บิดามารดา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาที่ ผิดปกติตั้งแต่ระยะเริ่มแรก เพื่อที่เด็กจะได้เจริญเติบโตพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม และใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาครอบครัวเพื่อช่วยพัฒนาเด็กและ เยาวชนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการทั้งด้านการเคลื่อนไหว การปรับตัว การสื่อสารและ ด้านนิสัยส่วนบุคคล และสังคม ของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน กับปัจจัยต่อไปนี้
 - 3.1 ปัจจัยด้านเด็ก : เพศ ลำดับการเกิด ภาวะสุขภาพ
 - 3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว : อายุบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของบิดามารดา รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร ลักษณะครอบครัว
 - 3.3 ปัจจัยด้านลักษณะการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.4 ปัจจัยสัมพันธภาพภายในครอบครัว : สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร

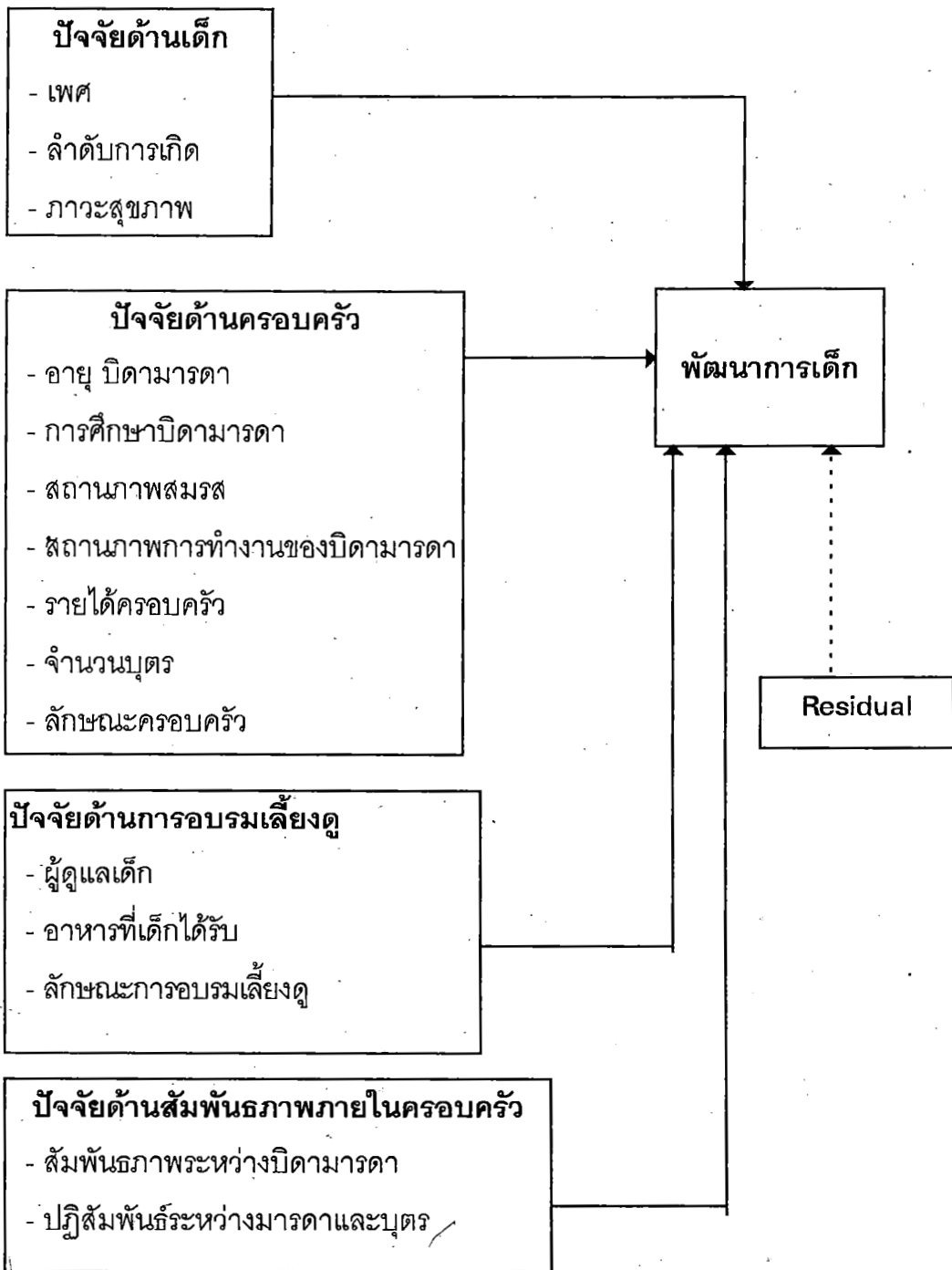
สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กก่อนวัยเรียนที่มีปัจจัยด้านเด็กในเรื่อง เพศ ลำดับการเกิด และภาวะสุขภาพที่แตกต่างกันมีคะแนนพัฒนาการต่างกัน
2. เด็กที่มีปัจจัยด้านครอบครัว เช่น อายุบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของบิดามารดา รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร และลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการต่างกัน
3. เด็กที่มีลักษณะอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีคะแนนพัฒนาการแตกต่างกัน
4. เด็กที่มีบิดามารดามีสัมพันธภาพภายในครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้เป็นเด็กก่อนวัยเรียนที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี โดยมีอายุระหว่าง 3-5 ปี ไม่มีความพิการทางสมอง และเข้าอยู่ในศูนย์ได้ไม่เกิน 1 เดือน ในวันทำการตรวจวัดพัฒนาการ เพื่อหลีกเลี่ยงอิทธิพลของศูนย์เด็กที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านเด็ก คือ เพศ ลำดับการเกิด ภาวะสุขภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว อายุบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของบิดามารดา รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร ลักษณะครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัวเท่านั้น มิได้รวมถึงตัวแปรอื่น ที่อาจมีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็ก

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พัฒนาการ หมายถึง การเพิ่มทักษะและความสามารถในการทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การช่วยเหลือตนเองและสังคม การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การใช้ภาษาและการได้ยิน และการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว ประเมินโดยใช้แบบทดสอบพัฒนาการของเดนเวอร์ (DDST)

สัมพันธภาพภายในครอบครัว หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรดังนี้

1. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างสามีและภรรยาในการดำเนินชีวิต ซึ่งจำแนกเป็นสัมพันธภาพที่ดี หมายถึง ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบในหน้าที่ พุดคุย ปรีกษากันในเรื่องต่างๆ เช่น การวางแผนร่วมกัน ในการใช้จ่ายเงิน การวางแผนในการมีบุตรและการอบรมเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนช่วยกันแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นต้น ส่วนความหมายที่ไม่ดีก็จะมี ความหมายในทางตรงข้าม

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร หมายถึง การแสดงออกของมารดาที่มีต่อบุตร ซึ่งจำแนกออกเป็นปฏิสัมพันธ์ในด้านบวก ได้แก่ การแสดงออกของมารดาในด้านความรัก ความอบอุ่น การยอมรับ ความเข้าใจเด็ก ส่วนปฏิสัมพันธ์ในด้านลบ ก็จะมี ความหมายในทางตรงข้าม

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจำแนกเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ดี หมายถึง การให้ความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่บุตร การส่งเสริมพัฒนาการ การฝึกกิจวัตรประจำวัน ระเบียบวินัย จริยธรรม ตลอดจนการวางแผนชีวิตอนาคตของบุตร ส่วนความหมายที่ไม่ดีก็จะมี ความหมายในทางตรงข้าม

ภาวะสุขภาพ หมายถึง ภาวะที่เด็กมีสุขภาพดีและไม่ดี ภาวะสุขภาพไม่ดีเป็นผลมาจากการเจ็บป่วยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้มีบิดามารดา ผู้ปกครองและผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กได้ทราบระดับพัฒนาการ และปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ปรับปรุง และแก้ไข
2. เป็นแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ก่อนวัยเรียนแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กให้สามารถตอบสนอง ความต้องการของเด็กได้ถูกต้อง และเหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. นำความรู้ ความเข้าใจต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการ กำหนดนโยบาย หรือวางแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมเด็กตั้งแต่วัยก่อนเรียน ทั้งในด้านการเจริญเติบโต และมีพัฒนาการพร้อม ๆ กันทุกด้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ ทฤษฎีพัฒนาการบุคคลิกภาพของ อิริคสัน ทฤษฎีการรู้คิดของ เพียร์เจท ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ เจียร์ส ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของ โคลเบอร์ก พัฒนาการตามหลักของ กีเซล 4 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ด้านภาษาและการได้ยิน ด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหว การส่งเสริมพัฒนาการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ได้แก่ ปัจจัยด้านเด็ก ด้านครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพภายในครอบครัว

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

เด็กก่อนวัยเรียน นับว่าเป็นวัยที่มีช่วงชีวิตที่มีความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นระยะที่เป็นรากฐานของการเติบโตและพัฒนาการของร่างกายทุก ๆ ด้าน บุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กหรือครูจึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก ที่จะทำให้เด็กเติบโตและพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และสติปัญญา

เด็กในวัยนี้พัฒนาการทางกายจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสัดส่วน มีการเพิ่มน้ำหนักของกล้ามเนื้อเล็กและมัดใหญ่ ทำให้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าวัยทารก ในด้านสังคมเด็กจะเริ่มออกสู่สังคมภายนอกมากยิ่งขึ้น เด็กจะมีโอกาสเรียนรู้แนวทางปฏิบัติในสังคม การควบคุมอารมณ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่หรือกลุ่มเพื่อนที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัวของตน ซึ่งถ้ามีผู้ชี้แนะที่ถูกต้องเด็กก็จะประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ได้ ส่วนพัฒนาการทางด้านสติปัญญาถือว่าเป็นระยะเตรียมตัวเด็กเพื่อให้พร้อมต่อการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา เด็กจะสามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งของ ความเหมือนและไม่เหมือนออกจากกันได้ มีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็วในการพูดคุย ซึ่งเด็กจะใช้ภาษาแทนความคิดของตน และใช้ภาษาในการติดต่อกับบุคคลอื่น

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์

Freud (8) เน้นถึงพัฒนาการในวัยเด็กว่า สิ่งที่มีอิทธิพลของเด็กคือครอบครัว ประสบการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้รับมาแต่วัยเด็กนั้น มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 3-5 ขวบ เป็นระยะที่มีความอยากรู้อยากเห็น สนใจเกี่ยวกับสภาพร่างกาย เห็นความแตกต่างระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย เริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศของตน เด็กมีความสนใจและอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสภาพทางสรีระ การกำเนิดทารก บทบาทของพ่อแม่ กิจกรรมทางเพศของผู้ปกครอง การเล่นอวัยวะเพศและการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง ที่พบในวัยนี้ถือว่าเป็นเรื่องปกติ นอกจากนี้ เด็กพอใจต่อบิดามารดา ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน และเลียนแบบพฤติกรรมพ่อแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่บิดามารดา จะถ่ายทอดลักษณะท่าทาง ค่านิยม จริยธรรม การปฏิบัติตนเยี่ยงสุภาพบุรุษและกุลสตรี มีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมให้บุตรชาย บุตรสาว เลียนแบบอย่างเหมาะสมกับเพศของตนต่อไป เด็กที่ได้รับความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ จะผ่านขั้นนี้ไปได้โดยไม่หยุดชะงัก

ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของ อิริคสัน

Erikson (9) ได้เน้นถึงการปฏิบัติงานของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ โดยเฉพาะเด็กเล็กกำลังเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก ถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ทำให้เด็กมีความสุข มีผลทำให้เด็กเป็นผู้มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กอายุ 3-5 ปี จัดอยู่ในช่วงพัฒนาการขั้นที่ 3 คือความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิด จะเริ่มพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และยังพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองไปพร้อมๆ กัน โดยมีรากฐานของความไว้วางใจและเชื่อในความสามารถของตนเองมาก่อนในวัยทารก เด็กในวัยนี้มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อม ชอบทำกิจกรรมมาก มีความใคร่รู้ ใคร่ลองทำสิ่งต่างๆ อยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองตามความคิดของตนเอง มีจินตนาการสูง เด็กมักจะทำคำถาม "อะไร" "ทำไม" อยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่จึงควรเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมตามลำพังบ้าง และอดทนที่จะตอบคำถามและให้คำแนะนำ เด็กที่ได้รับการสนับสนุนให้หัดใช้ความสามารถของตนเอง จะพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ใหญ่คอยห้ามปราม ปกป้องเด็กมากเกินไป ไม่ตอบคำถาม ลงโทษรุนแรง หลอกเด็ก ชู่เด็ก เด็กไม่กล้าที่จะทำอะไร จะพัฒนาความขลาดกลัวเกิดความรู้สึกผิด ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการด้านการรู้คิดของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ เชื่อว่า พัฒนาการด้านสติปัญญามีการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพตลอดช่วงชีวิตของเด็ก ประสบการณ์หรือสิ่งกระตุ้นใหม่ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เด็กวัยก่อนเรียนจะอยู่ในขั้นที่ 2 ตามทฤษฎีของเพียเจต์ คือ ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperational Thought period) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง ความสามารถของเด็กวัยนี้มีอยู่ในลักษณะจำกัด การคิดหาเหตุผลยังติดอยู่ที่การรับรู้ ดังนั้นในวัยก่อนเรียนนี้จำเป็นต้องฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ให้แก่เด็กโดยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่มีคุณค่า ให้แก่เด็กเพื่อพัฒนาประสบการณ์การรับรู้ การเคลื่อนไหวของตนเอง เพื่อให้มีประสบการณ์ที่จะช่วยกระตุ้นความคิด รู้จักวิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาในขั้นต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก

Lawrence Kohlberg ได้รวบรวมสาระสำคัญจากทฤษฎีของ เพียเจต์ เด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการด้านจริยธรรมอยู่ในระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Preconcrete Level) เป็นจริยธรรมโดยใช้ตนเองเป็นหลัก เด็กจะเข้าใจความหมายแตกต่างของความดีและความไม่ดีในความหมายเพียงแต่ว่า ความดีทำแล้วตนไม่ถูกลงโทษ (เหตุผลของเด็กอายุต่ำกว่า 9 ปี ซึ่งยังไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการหลบหลีกการถูกทำโทษและการตอบสนองความต้องการและการแลกเปลี่ยน

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเซียร์

พรวนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (10) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Sears ว่า ทิศทางของพัฒนาการเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู และเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามความคาดหวังของสังคม

Sears (11) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงแรกของชีวิตว่า เด็กเกิดใหม่จะยังไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก จนเมื่ออายุ 6 เดือนผ่านไปเด็กจะเริ่มเปลี่ยนจากลักษณะการเป็นผู้รับฝ่ายเดียวไปรู้จักบุคคลหนึ่งในสังคมที่รู้จัก อย่างไรก็ตามเด็กก็จะพยายามเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เรียนรู้ในการควบคุมตนเอง และแสดงความเป็นอิสระแก่ตนเองในที่สุด ลักษณะพฤติกรรมต่างๆ เป็นการเคลื่อนไหว การ

รับประทานอาหาร การแต่งตัว การขับถ่าย การเล่นเหล่านี้จะพัฒนาไปตามลำดับขั้น จาก การยอมรับเป็นการช่วยเหลือ การร่วมมือกับแม่จนสามารถที่จะทำได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้อง มีใครช่วยเหลือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละสังคม

Munsinger (12) กล่าวว่าครอบครัวเป็นแหล่งปลูกฝังบุคลิกภาพที่เป็นอิสระแก่เด็ก การควบคุมของพ่อแม่ที่มีผลต่อการส่งเสริม หรือยับยั้งพฤติกรรมพึงพา และการไม่ยอมรับ ของพ่อแม่ จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมพึงพา มีความรู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ ซึ่ง Hurlock (13) กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีต่อเด็กไว้ว่า เด็กจะเลียนแบบอย่างของ พฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว ซึ่งพ่อแม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้เด็กมี พฤติกรรมที่ถูกต้อง การเลี้ยงดูที่จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นอิสระที่จะ ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองนั้น Mussen (14) ให้ความเห็นว่า พ่อแม่ควรปล่อยให้เด็กมีอิสระใน การนำสิ่งที่เด็กมีความสามารถพอจะทำได้และควรมีการจูงใจ ให้อำนาจ ในพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย และหากการฝึกหัดไม่เข้มงวดเกินไป เด็กจะเกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือตนเอง และพฤติ กรรมพึงพาก็จะลดลง

พัฒนาการตามหลักของ Gesell (15) แบ่งเป็น 4 ด้านคือ

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) เป็นความสามารถของร่างกาย ในด้านการเคลื่อนไหว เป็นเครื่องชี้ถึงวุฒิภาวะ ซึ่งประกอบด้วย Gross motor และ Fine motor โดยพิจารณาจากการทรงตัวของศีรษะ การชันคอได้ การนั่ง การกำหีบสิ่งของ ซึ่ง พฤติกรรมนี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการเจริญเติบโตของระบบประสาทส่วนกลาง
2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior) เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถ ในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก (Motor-Sensory Co-Ordination) เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือของเด็กในการใช้มือ (Co-ordination of eyes and hands in reaching and manipulation)
3. พฤติกรรมทางด้านการสื่อสาร (Language Behavior) เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการเจริญ ของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเปล่งเสียงและสมองส่วนที่ควบคุมการพูด นอกจากนั้นพฤติกรรม ทางด้านการสื่อสารยังบอกถึงความสามารถในการแสดงออกซึ่งความต้องการของเด็ก โดยศึกษาจากความสามารถของเด็กในการแสดงออกถึงความเข้าใจ และความสามารถใน การเปล่งเสียงจนกว่าเด็กจะพูดได้รวมทั้งการเข้าใจเสียง คำพูด ตลอดจนท่าทางอากัปกริยา (Body Language หรือ Gesture) ด้วย ทั้งนี้เป็นที่เข้าใจกันแล้วว่าอวัยวะรับเสียงจะต้องปกติ

4. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (Personal-Social Behavior) หมายถึงความสามารถในการปรับตัวภายใต้อิทธิพลของภาวะแวดล้อมและสภาพแห่งความเป็นจริง เป็นการปรับตัวระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นการปรับตัวระหว่างบุคคลกับกลุ่มโดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ประเพณีของภาวะแวดล้อมที่เด็กดำรงชีวิตอยู่ และความสามารถของเด็กในการเรียนรู้เพื่อที่จะปรับตัว ต้องอาศัยปัจจัยการเจริญเติบโตภายในตัวเด็กเอง (Intrinsic Growth Factor) คือ ขั้นการเจริญของสมอง และระบบการเคลื่อนไหว (Neuro-Motor Maturity) ซึ่งจะ ทำให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ต่างกัน

ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการดูแลเด็ก การศึกษาพัฒนาการในเด็กที่ปกติย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อว่าเมื่อพบพัฒนาการที่เบี่ยงเบนจากปกติก็สามารถตรวจพบได้อย่างรวดเร็ว และให้ความช่วยเหลือเด็ก ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของพ่อแม่เด็กได้ด้วยความมั่นใจ

การส่งเสริมพัฒนาการของบุตร

ดูवलล์ได้คำนึงถึงความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการของบุตร เพื่อให้บุตรมีการเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยให้คำแนะนำดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารกับบุตร (Communication) ทั้งทางด้านคำพูดและการสัมผัส ภาษาคือสื่อหรือเครื่องหมายที่ใช้ติดต่อระหว่างบุคคล เพื่อการเข้าใจความรู้สึกนึกคิด ทารกแรกเกิดใช้การร้องไห้เป็นการสื่อความหมายถึงความหิวและความไม่สุขสบายต่างๆ เด็กทารกอายุ 1 เดือน สามารถออกเสียงที่ยังไม่เป็นภาษา แล้วเริ่มเรียนรู้ และเลียนเสียงมารดา หรือผู้ใกล้ชิด เด็กจะเริ่มเข้าใจภาษาที่บุคคลอื่นพูดด้วยก่อนแล้วจึงเรียนรู้และเลียนแบบโดยการพูดตาม ในตอนแรกอาจพูดโดยที่ไม่เข้าใจภาษาที่แท้จริง ด้วยการกระตุ้นและการสอนของผู้เลี้ยงดูทารกก็จะค่อยๆ ปรับปรุงและแก้ไขการพูดและความเข้าใจความหมายของภาษาได้ถูกต้อง ดังนั้นบิดามารดาจึงควรจะมีหน้าที่สำคัญในการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านภาษาโดยมีการพูดคุยกับบุตรบ่อยๆ การพูดควรจะพูดช้าๆ และชัดเจนจนกว่าบุตรจะจำได้ ดังที่รัสเซลล์ อังในบิงอร์ ศุภวิทิตพัฒนา (16) กล่าวอ้างถึงการศึกษาของ (Radin) พบว่าการที่บิดามีพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางด้านภาษาของบุตรทั้งบุตรชายและบุตรหญิง

จึงอาจกล่าวได้ว่าความสามารถทางด้านภาษาเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงสมรรถภาพทางเชาว์ปัญญาของเด็ก เด็กที่เริ่มพูดได้เร็วและใช้คำพูดในความหมายที่ถูกต้องได้ตั้งแต่อายุน้อย

ส่วนมากจะมีระดับเซอร์ทิฟิเคชันสูง ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาด้านอารมณ์ และการเรียนรู้

2. การเล่นกับบุตรและการจัดหาของเล่นให้บุตร (Play) สุวดี ศรีเลณวัตติ (17) กล่าวถึงความหมายของการเล่นว่าเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบต่อชีวิตของเด็ก แท้ที่จริงแล้ว มิใช่เพียงแต่ปฏิกิริยาโต้ตอบต่อชีวิตเท่านั้น แต่เป็นชีวิตจิตใจของเด็กเลยทีเดียว การเล่นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการเจริญเติบโตทางร่างกายและเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กด้วย การเล่นสามารถช่วยเด็กได้ 2 ประการคือ

ประการแรก การเล่นสอนเด็กเกี่ยวกับโลกให้ทราบถึง ความสูง ต่ำ นุ่ม แข็ง กลวง ข้างนอก ข้างใน แห้ง เปียก รูปร่าง และขนาด เป็นต้น

ประการที่สอง การเล่นสอนเด็กเกี่ยวกับตนเองและโลกภายนอก บังชี้ถึงจุดเด่นและจุดด้อยในตัวเอง ให้ทราบถึงความผิดพลาดต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร การเล่นยังช่วยให้กล้ามเนื้อแข็งแรง ช่วยให้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ทำให้เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยระบายพลังที่เหลือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ให้ทราบถึงคำนิยมและสัญลักษณ์ของตนเองได้ในที่สุดเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จ เด็กจะต้องเล่นอย่างมากมาย ซึ่งต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ด้วย

Hurlock (13) กล่าวถึงการเล่นว่าสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ ทางด้านร่างกายนั่นคือ การเล่นจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อต่างๆ ให้แข็งแรงและมีประสิทธิภาพ ด้านการสื่อสาร ด้านอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ด้านความต้องการและความปรารถนา การเรียนรู้ซึ่งเป็นการทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะทำให้เด็กเกิดความคิดความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ด้านสังคม คือ เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่าการเล่นมีประโยชน์ต่อบุตรมาก ดังนั้นบิดามารดาควรจะมีการส่งเสริมการเล่นของบุตร โดยหาเวลาว่างเล่นกับบุตร หรือมีการจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยให้บุตรได้เล่นอย่างอิสระ ตลอดจนควรมีการจัดหาอุปกรณ์การเล่นให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุตรเป็นระยะๆ

สำหรับการเลือกของเล่นที่เหมาะสมกับวัยของบุตรนั้นเป็นสิ่งที่บิดามารดาควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก และจึงควรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ เพื่อจะได้ทราบว่าบุตรของตนเองในระยะนั้นๆ ควรจะมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด ซึ่งจะได้เลือกชื่อของเล่นที่เหมาะสมในระยะแรกๆ ทารกต้องการฝึกการมอง การได้ยิน ทารกจะเฝ้ามองของ

เล่นที่มีสีสดใสและมีการเคลื่อนไหวได้ จึงควรแขวนของเล่นไว้บริเวณที่ใกล้ๆ ที่บุตรจะมองเห็นได้ ซึ่งทำให้บุตรเกิดความเพลิดเพลิน สำหรับบุตรอายุประมาณ 5-6 เดือนขึ้นไป มักจะชอบของเล่นที่มีเสียง เช่น ลูกกลมพลาสติกที่สามารถเขย่าแล้วทำให้เกิดเสียงดัง หรือตุ๊กตayangที่บีบแล้วมีเสียงแปลกๆ และเมื่อทารกคว่ำได้มักจะเอาเข้าปาก ดังนั้นจึงควรเลือกของเล่นที่ไม่มีคม ไม่มีสารที่มีพิษ เช่น ตะกั่วเจือปนอยู่ในส่วนประกอบของเล่นนั้น รวมทั้งควรมีการตรวจดูอยู่เสมอว่ามีส่วนที่แตกหัก ขาด ซึ่งอาจหลุดเข้าคอบุตรได้ สำหรับของเล่นที่เป็นยางหรือพลาสติกชนิดอ่อนที่สามารถให้บุตรกัดเล่นได้นั้น ต้องหมั่นล้างน้ำฟอกสบู่ให้สะอาดอยู่เสมอ เพราะจะเป็นหนทางที่นำเชื้อโรคหรือใช้พยาธิบางชนิดเข้าสู่ร่างกายบุตรได้

3. การฝึกกิจวัตรประจำวันแก่บุตร เช่น ฝึกขับถ่าย แต่งตัว อาบน้ำ รับประทานอาหาร รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ ให้แก่บุตรด้วย

ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

1. ปัจจัยด้านพันธุกรรม

ปัจจัยด้านพันธุกรรมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ เด็กได้รับการถ่ายทอดลักษณะทางด้านร่างกาย เซอวนปัญหา ความบกพร่องของร่างกายหรือโรคบางชนิดจากบิดามารดา โดยส่งผ่านทางโครโมโซม ลักษณะที่ได้รับการถ่ายทอดได้แก่ รูปร่างหน้าตา สีผิว สีและลักษณะของเส้นผม สีของตา หมู่เลือด ความบกพร่องบางอย่าง เช่น ตาบอดสี หัวล้าน โรคบางชนิด เช่น เบาหวาน ธาลัสซีเมีย เป็นต้น

เพศของเด็ก : ตั้งแต่แรกเกิดเพศชายมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเพศหญิงเล็กน้อย จนอายุประมาณ 7 เดือน จึงมีการเจริญเติบโตในอัตราที่เท่าๆ กัน เมื่ออายุ 4 ปี อัตราการเจริญเติบโตของเพศชายช้ากว่าเพศหญิง และการเจริญเติบโตจะไม่แตกต่างกันจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น นอกจากนี้พัฒนาการทางสมองของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น สมองซีกซ้ายที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเพศหญิงพัฒนาเร็วกว่าเพศชาย 2 เดือน ดังนั้นเมื่ออายุเท่ากันเด็กผู้หญิงจึงออกเสียงพูดได้เร็วกว่า เปล่งเสียงพูดได้ถูกต้องกว่า เรียนรู้คำศัพท์ได้มากกว่าเด็กผู้ชาย (18) Frankenburg และคณะ (19) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กอายุตั้งแต่ 2 สัปดาห์ ถึงอายุ 6 ปี จำนวน 1036 คน โดยวัดพัฒนาการด้วยแบบทดสอบ DDST (Denver Developmental Screening Test) พบว่า เด็กหญิงมีพัฒนาการด้านการพึ่งตนเอง ความสามารถในการแยกจากแม่ และการช่วยเหลือตัวเอง เช่น สวมรองเท้า ติดกระดุม และแต่งตัวในอายุที่เร็วกว่าเด็กผู้ชาย

อายุของเด็ก : พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างและร่างกายมีการเจริญเติบโตถึงขั้นวุฒิภาวะจึงจะสามารถทำกิจกรรมพัฒนาการต่าง ๆ ได้ นั่นคือ เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นยังมีความพร้อมทางด้านร่างกายมากขึ้นและสามารถมีพัฒนาการได้มากขึ้นด้วย (17,20)

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

1. ปัจจัยด้านเด็ก

ลำดับที่การเกิด : มีผลต่อพัฒนาการเด็ก บุตรคนแรกจะได้รับความสนใจทั้งหมดจากบิดามารดา บิดามารดายังไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร อาจให้การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป เด็กจะวิตกกังวลได้ง่าย มีบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบ ชอบควบคุมและจัดการกับคนอื่น มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเร็ว เรียนรู้ในด้านภาษาและสังคมได้เร็วกว่า เนื่องจากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดา มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวช้า เนื่องจากไม่มีพี่น้องเล่นด้วย และบิดามารดามักไม่อนุญาตให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง บุตรคนกลางจะได้รับความสนใจจากบิดามารดาน้อยกว่าบุตรคนแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าบุตรอายุใกล้เคียงกัน เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวและประนีประนอมกับผู้อื่น บุตรคนเล็กมีพัฒนาการช้ากว่าบุตรคนอื่นเนื่องจากช่วยเหลือตนเองน้อย เด็กได้รับความรักความสนใจมากจึงพัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นมิตร อ่อนน้อมและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง (21)

สุรางค์ จันทร์เอม และ สุชา จันทร์เอม (22) ได้เสนอความคิดไว้ว่า ตำแหน่งในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กอยู่มาก เด็กคนที่ 2,3 หรือ 4 มีพัฒนาการเร็วกว่าคนที่ 1 ทั้งนี้ เพราะการเลียนแบบจากพี่ ๆ ได้มาก ส่วนลูกคนสุดท้าย มักจะพัฒนาการช้ากว่าปกติ เพราะ พ่อแม่เอาใจมากกว่าพี่ ๆ ต้องการอะไร หรืออยากได้อะไรทำให้เสร็จไม่ค่อยได้ช่วยตัวเอง จึงทำให้เลี้ยงไม่รู้จักโต เป็นผลให้พัฒนาการล่าช้า ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัย นิภาพรรณ โสมนะพันธ์ (23) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุตรตามลำดับการเกิด การอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพทางเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 228 คน เป็นบุตรคนโต 63 คน บุตรคนรอง 75 คน และบุตรคนสุดท้าย 90 คน พบว่าบุตรคนสุดท้ายมีปัญหาด้านบุคลิกภาพและอารมณ์มากกว่าบุตรคนแรก

จากการศึกษาของ จำรัส ปิ่นเงิน (24) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการ ปัจจัยด้านครอบครัวกับระดับพัฒนาการตามวัยของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะที่มารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มละ 120 คน พบว่า บุตรคนแรกมีพัฒนาการหวดการได้ยิน ภาษา และพัฒนาการความคิดรวบยอดเร็วกว่าเด็กซึ่งไม่ใช่บุตรคนแรก ($p < 0.05$)

ศิริกุล ศศิณีวัตศิัย (25) ศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กเล็กในชนบทภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 3 เดือน ถึง 3 ปี 5 เดือน จำนวน 96 คน พบว่าลูกคนรองสามารถช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารได้เองทุกครั้งมากกว่าลูกคนโต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาวะสุขภาพ : เด็กที่มีสุขภาพดีจะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่างๆ เร็วกว่าเด็กที่มีสุขภาพไม่ดี การเจ็บป่วยเล็กน้อยและระยะเวลาสั้นอาจไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก การเจ็บป่วยที่รุนแรงและยาวนานอาจทำให้เกิดการหยุดชะงักของการเจริญเติบโตและพัฒนาการ มีพัฒนาการล่าช้าหรือมีพัฒนาการผิดปกติ เด็กที่เจ็บป่วยจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลอาจต้องพรากจากบิดามารดา ซึ่งขัดขวางต่อการสร้างสัมพันธภาพ ขาดการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสและการสำรวจสิ่งแวดล้อม สติปัญญาต่ำหรือเสี่ยงต่อการเกิดความผิดปกติของสมอง (26)

จากการศึกษาของอภาววรรณ หนูคง (27) ศึกษาการเจริญเติบโตพัฒนาการและภาวะสุขภาพของเด็กวัยทารกและวันหัดเดิน จำนวน 48 คน ที่มารับบริการของโครงการศูนย์ศึกษาเด็กเล็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่เจ็บป่วยรุนแรงมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กที่ไม่เคยเจ็บป่วยรุนแรง

2. ปัจจัยด้านครอบครัว

อายุของบิดามารดา : ช่วงอายุที่เหมาะสมจะมีบุตรคือ 20-30 ปี เนื่องจากมารดาที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม มารดาวัยรุ่นจะขาดความรู้ เจตคติและทักษะในการเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากความไม่พร้อมของวุฒิภาวะซึ่งทำให้บุตรเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการช้าในด้านสังคมและสติปัญญา (28) และมารดาที่มีบุตรเมื่ออายุเกิน 35 ปี มีโอกาสที่บุตรจะมีความผิดปกติของยีนเป็นดาวน์ซินโดรม (down syndrome) มากกว่ามารดาที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (29) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งมีอายุระหว่าง 4-6 ปี จากครอบครัวฐานะเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 83 คน พบว่ามารดาที่มีอายุมากกว่า 30 ปี จะอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบรักและใช้เหตุผลมากกว่ามารดาที่อายุน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด และจากการศึกษาของเยาวลักษณ์ หาญวชิรพงษ์ (30) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัย

เรียน ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เขตชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 221 คน พบว่า เด็กที่มารดาอายุระหว่าง 30-34 ปี มีคะแนนพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กที่มารดาอายุระหว่าง 25-29 ปี ($p < 0.05$) แต่ ชูจิตต์ พิทักษ์ผล (31) พบความแตกต่างด้านอายุของมารดา คือ มารดาที่มีอายุน้อย จะฝึกลูกให้ช่วยตัวเอง รู้จักทำความสะอาดตัวเอง ความมีระเบียบ ตั้งแต่อายุ 3-4 ขวบ ส่วนมารดาที่มีอายุมากกว่า 30 ปี จะฝึกลูกในลักษณะเดียวกันนี้ เมื่อเด็กอายุ 7-8 ขวบ ผู้วิจัยสรุปผลว่าอาจเนื่องจากรมารดาอายุน้อย ไม่มีคนช่วยทำงาน ต้องทำเองแทบทุกอย่าง เพราะเหตุนี้จึงทำให้มารดาอายุน้อยฝึกลูกให้ช่วยตนเองตั้งแต่อายุน้อยเพื่อลดภาระของตน

ระดับการศึกษาของบิดามารดา : ที่สำคัญคือระดับการศึกษาของมารดา มารดาที่มีความรู้หรือได้รับคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูบุตรจะสามารถให้การดูแลบุตรได้ดี Ramly & Goven (32) พบว่าระดับการศึกษาของมารดาขณะคลอดบุตรเป็นตัวทำนายระดับพัฒนาการของเด็ก โดยมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำเด็กจะมีความสามารถด้านการเรียนรู้ต่ำด้วย จากการศึกษาของ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และ วรณัฐ มีทรัพย์ (33) พบว่าเด็กจากครอบครัวที่มีการศึกษาดีจะพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีกว่าเด็กจากครอบครัวที่การศึกษาต่ำ ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ สุพันธ์วิณิช และคณะ อ่างใน จำรัส ปิ่นเงิน (24) พบว่าเด็กจากครอบครัวที่การศึกษาต่ำจะมีพัฒนาการช้าด้านภาษา สังคมและการช่วยเหลือตนเอง

จากการศึกษาของจำรัส ปิ่นเงิน (24) พบว่าผู้เลี้ยงดูที่มีระดับการศึกษาสูงและฐานะเศรษฐกิจดี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพัฒนาการหมวดการมองเห็น การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การช่วยเหลือตนเอง

Sears (11) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูบุตร ของมารดาตามฐานะเศรษฐกิจและสังคม เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงระดับรายได้ครอบครัวพบว่า มารดาที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะฝึกหัดเด็กในการขับถ่ายช้ากว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนั้นมารดาที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีการใช้เหตุผลมาก ให้รางวัลน้อย ไม่ค่อยจู้จี้กับบุตร ยอมให้บุตรฟังพามากกว่า สำหรับการศึกษานี้ของ Bee (34) พบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลาง (มัธยมศึกษา) จะเลี้ยงลูกแบบบังคับให้รับผิดชอบและฟังตนเอง ส่วนมารดาที่มีระดับการศึกษาสูง (อุดมศึกษา) มารดาจะใช้เวลาอยู่กับบุตรและร่วมกิจกรรมด้วย สำหรับมารดาที่มีการศึกษาต่ำ มารดานิยมใช้วิธีการลงโทษ ทางกาย เช่น เหยียนตี ผูกมัด กักขัง เพื่อแก้นิสัยต่าง ๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง (35) ได้วิจัยโดยสอบถามมารดาถึงสิ่ง
ที่ควรปฏิบัติเมื่อเด็กทำความดี โดยใช้แบบสอบถาม ถ้ามารดาที่มีครรภ์ที่มีการตรวจ
ครรภ์ที่โรงพยาบาลรามาธิบดี และโรงพยาบาลหัวเฉียว จำนวน 235 คน พบว่า มารดาที่มี
การศึกษาระดับสูง นิยมให้รางวัลด้วยการกอดจูบ แต่ในทางตรงกันข้าม มารดาที่มีการศึกษาต่ำ
จะเลือกทำเฉย ไม่รู้ไม่ชี้ หรือให้ขนมหรือของเล่นที่ต้องการแทนการกอดจูบ

สถานภาพสมรส : มารดาที่อยู่คนเดียวจะมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย จำเป็นต้องออกไป
ทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและยังประสบปัญหาด้านจิตใจ เกิดภาวะเครียด
และสับสนในบทบาท ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจและพัฒนาการของเด็ก (36) บุตรไม่ว่าชายหรือหญิง
ต้องการทั้งบิดา และมารดาในเวลาเดียวกัน ถ้าขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมทำให้พัฒนาการ
ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะเด็กอายุ 3 ขวบ
เริ่มรู้ว่าตนเองเป็นเพศหญิงหรือเพศชายและควรทำงาน หรือเรียนรู้ตามลักษณะของเพศ
อย่างไร การขาดบิดาหรือมารดา ย่อมทำให้เด็กไม่สามารถเลียนแบบบทบาททางเพศของตน
ได้ ซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวในวัยต่อมา

Griffith Binning อ้างในธีระนันท์ คำตันเจริญ (37) ได้ศึกษาเด็ก 800 คน ในเมือง
ซัสคาทูน ประเทศแคนาดา พบว่าเด็กที่สูญเสียพ่อแม่ อันเนื่องมาจากการตาย, การหย่าร้าง
การหายสาบสูญ ฯลฯ ภาวะต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เด็กได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมาก
ทางด้านพัฒนาการ ซึ่งนับว่ามีผลร้ายแรงยิ่งกว่าโรคภัยไข้เจ็บทางกายเสียอีก

Siegman (38) ศึกษาพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมของนักศึกษาแพทย์ที่ขาดพ่อในวัยเด็ก
โดยสัมภาษณ์นักศึกษาแพทย์ที่เข้ามาเรียนในปีแรกของมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ กลุ่มที่ขาด
พ่อตั้งแต่วัยเด็กเล็กอายุระหว่าง 1-4 ปี จำนวน 51 คน และกลุ่มที่มีพ่ออยู่ด้วยในวัยเด็ก
จำนวน 89 คน พบว่า นักศึกษาแพทย์ที่ขาดพ่อในวัยเด็ก มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมมากกว่า
นักศึกษาแพทย์ที่มีพ่ออยู่ด้วย

Wallerstien และ Kelly (39) ศึกษาอิทธิพลของการหย่าร้างที่มีผลต่อเด็กก่อนวัยเรียน
อายุตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน จำนวน 34 คน จากครอบครัวแถบชานเมืองภาคเหนือของรัฐ
แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยศึกษาตั้งแต่ระยะแรกที่บิดามารดาเริ่มแยกทางกัน และหลัง
จากนั้นอีก 1 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมถดถอยไปสู่พฤติกรรมในวัยที่เด็กกว่า
(Regression) เช่น เคยรับประทานอาหารได้เองแล้วกลับต้องให้มารดา หรือคนเลี้ยงป้อนให้

สถานภาพการทำงานของบิดามารดา : การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม แม่บ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาช่วยครอบครัว ทำให้

บุตรต้องอยู่ในความดูแลของคนอื่นและกระทบถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กซึ่งเกิดปัญหาในการอบรมเลี้ยงดู ผลจากการที่มารดาออกไปทำงานนอกบ้านต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ Hairis et al. อ้างใน Servonsky & Opas (40) พบว่าผลในด้านลบคือ เด็กขาดคำแนะนำการชี้แนะและการสร้างวินัย ผลในด้านบวกคือ การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง การช่วยเหลือตนเอง อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการขึ้นอยู่กับเวลาที่มารดาอยู่กับเด็กอย่างมีคุณภาพมากกว่าการที่มารดาใช้เวลาอยู่กับเด็ก แต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (18)

จากการศึกษาของวัลภา - บินสมประสงค์ (41) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูของมารดากับพัฒนาการของเด็กวัยเด็กตอนต้น โดยการสัมภาษณ์มารดาที่มีบุตรอายุระหว่าง 1 ปี 6 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน จำนวน 89 คน ที่อาศัยอยู่ในแฟลตดินแดง พบว่าเด็กที่มารดาทำงานนอกบ้าน มีพัฒนาการดีกว่าเด็กที่มารดาทำงานในบ้าน

รายได้ครอบครัว : เด็กที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางและระดับสูงสามารถหาของเล่นที่ส่งเสริมสติปัญญาและการเรียนรู้ของเด็กได้ Pillitteri (20) กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจะได้รับอาหารและการดูแลด้านสุขภาพไม่ดีพอ ทำให้กระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

Frankenburg และคณะ (19) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กที่มีสถานภาพสังคมเศรษฐกิจและสัญชาติแตกต่างกัน ศึกษาเด็กอายุตั้งแต่ 2 สัปดาห์ จนถึงอายุ 6 ปี 4 เดือน จำนวน 2235 คน โดยวัดพัฒนาการด้วยแบบทดสอบ DDST (Denver Developmental Screening Test) พบว่ากลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 20 เดือน เด็กกลุ่มที่พ่อแม่มีอาชีพใช้แรงงาน มีพัฒนาการดีกว่ากลุ่มเด็กที่พ่อแม่มีอาชีพอื่น ส่วนกลุ่มเด็กที่อายุสูงกว่า 20 เดือนนั้น กลุ่มเด็กที่พ่อแม่มีอาชีพอื่นมีพัฒนาการทุกด้านดีกว่ากลุ่มที่พ่อแม่มีอาชีพใช้แรงงาน และพบว่าพ่อแม่ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีการกระตุ้นพัฒนาทางภาษา และสติปัญญาแก่เด็กมากกว่าพ่อแม่ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ จึงเป็นผลให้เด็กในกลุ่มที่พ่อแม่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมสูง มีพัฒนาการสูงกว่าเด็กในกลุ่มที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ

จำนวนบุตร : จำนวนบุตรเป็นเครื่องชี้ขนาดของครอบครัว จะบ่งบอกถึงภาระความรับผิดชอบของบิดามารดา ถ้าครอบครัวขนาดใหญ่บิดามารดาต้องรับผิดชอบมากกว่าโอกาสที่จะเครียดและถูกกดดัน จากการดำเนินชีวิตมีมากกว่า ซึ่งน่าจะมีผลต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วย เด็กที่เกิดในครอบครัวใหญ่มีโอกาสในการเรียนรู้ มีสัมพันธภาพกับบิดามารดา

น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวเล็ก ฉะนั้นจะพัฒนาทักษะด้านภาษาและสังคมด้อยกว่า Fogelman อ้างใน Swanwick (42) พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีพี่น้องมากกว่า 5 คน มีพัฒนาการด้อยกว่าเด็กที่มีพี่น้องน้อยกว่า 3 คน ในด้านความสามารถในการอ่าน การคำนวณ จากการศึกษาของ วัลภา บินสมประสงค์ (41) พบว่ามารดาที่มีบุตรจำนวนน้อย (1-3 คน) มีการปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรวัยเด็กตอนต้นดีกว่ามารดาที่มีบุตรจำนวนมาก (มากกว่า 3 คน) ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของฮาภาวรณ์ หนูคง (27) พบว่า ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อย เด็กจะมีพัฒนาการดีกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีจำนวนบุตรมาก

ลักษณะครอบครัว : ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เล็กแต่สำคัญที่สุด บิดามารดาและบรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก (42) มารดาเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นผู้ตอบสนองความต้องการของเด็กในด้านอาหาร ความอบอุ่น ความสุขสบาย ความรัก การกระตุ้นประสาทสัมผัสและส่งเสริมความสามารถ ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย

จิตรา วสุวานิช (5) กล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ว่า ครอบครัวลักษณะนี้บิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาพุงฐานะครอบครัว ทำให้มีผลกระทบต่อเด็กมาก เด็กไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับบิดามารดาเท่าที่ควร ทำให้เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่นไม่เพียงพอ ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก ดังเช่นการศึกษาของ ศิริพร สุวรรณทศ และ อาภาพิตร พูลพุทธพงษ์ (43) ศึกษาคนไข้ที่มารับบริการที่ศูนย์สุขภาพจิตในปี พ.ศ. 2527 จำนวน 795 คน โดยเลือกศึกษาคนไข้อายุ 1-20 ปี พบว่า เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าในเฉพาะอย่าง เช่น บัณฑิตวาระดที่นอน ปัญหาการปรับตัว ส่วนมากเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวเดี่ยว

ส่วนครอบครัวขยาย (Extended family) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีสูงมาก ปู่ย่า ตายาย พี่ป้า น้าอา อาจช่วยกันทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เด็กได้รับความรักความอบอุ่นจากผู้ใหญ่ในครอบครัวมีผลทำให้สุขภาพจิตดี เด็กจะมองโลกในด้านดี มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่ (5) และจากการศึกษาของ วรตมา สุขวัฒนานันท์ (44) ศึกษาในเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-6 ปี ในศูนย์เลี้ยงเด็กเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวขยายมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ด้านความคงที่ของช่วงความสนใจมากกว่าเด็กกลุ่มที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ($p < 0.01$)

2.2 ปัจจัยด้านลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ครอบครัวเป็นที่ให้การอบรมสั่งสอนโดยตรง โดยการแนะนำ ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติ ให้โอกาสเด็กในการอ่าน ฟัง ดูและกระทำด้วยตนเองตามวุฒิภาวะ ให้การสนับสนุนและลงโทษอย่างเหมาะสมและอบรมสั่งสอนโดยอ้อม โดยการเลียนแบบ การสังเกต (45) เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (46) กล่าวว่า เพื่อให้ได้เด็กที่มีสุขภาพแข็งแรงทุกระบบ ทุกอวัยวะ มีความสมบูรณ์กลมกลืนเหมาะสมทุกประการ มีพัฒนาการทางอารมณ์ สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีความสุข เข้าใจบทบาทของตนในสังคม สามารถปฏิบัติงานเพื่ออำนาจประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและประเทศได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาของเยาวลักษณ์ หาญวชิรพงษ์ (30) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมแตกต่างกัน ($p < 0.01$) และจากการศึกษาของวรัตมา สุขวัฒนานันท์ (44) พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ด้านความวอกแวกสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ได้รับการอบรมตามกำหนดเวลา เด็กก่อนวัยเรียนที่มีมารดาเป็นผู้เลี้ยงดูมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ในการปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มที่ญาติเป็นผู้เลี้ยงดู เด็กก่อนวัยเรียนที่มีมารดาที่มีระยะเวลาอยู่กับบุตรปานกลางมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ด้านระดับความทนได้สูงกว่าเด็กในกลุ่มที่มีมารดาที่มีระยะเวลาอยู่กับบุตรมากและเด็กก่อนวัยเรียนที่มีมารดาที่มีระยะเวลาอยู่กับบุตรมากมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ด้านความวอกแวกมากกว่าเด็กกลุ่มที่มีมารดาที่มีระยะเวลาอยู่กับบุตรน้อย

Roger (47) และ Mussen (14) ได้ศึกษา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก ได้ผลสอดคล้องกันดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หรือแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป จะทำให้เด็กมีอารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความอบอุ่น เจ็บเจຍ ปรับตัวไม่ได้ ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตนเอง ชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ก้าวร้าวน้อย รักษาระเบียบ เชื้อฟัง และสุภาพ

การอบรมเลี้ยงดูแบบปฏิเสธ ไม่เป็นมิตรหรือแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กขาดกลัว หงอยเหงา โดยเดียว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวไม่ได้ ไม่ไว้ใจใคร ก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีวินัยในตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การที่มีพ่อแม่ยอมรับเด็กจะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดีปรับตัวได้ดี มีความเป็นมิตร ชอบเข้าสังคม กล้าแสดงออก ชุกช่น อยากรู้อยากเห็น

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้ มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง

Watson ได้กล่าวถึงการศึกษาของ Diana Baumrind (48) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 3-4 ปี ในโรงเรียนอนุบาล ได้รับรายงานผลว่า เด็กที่ได้คะแนนสูงในด้านการช่วยเหลือตนเอง (Self reliance) ด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self Control) และด้านการยอมรับจากเพื่อนให้เข้ากลุ่ม (Peer Affiliation) จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ให้ทั้งความรัก และการลงโทษ การให้กำลังใจ การให้แรงจูงใจ และต้องการให้ลูกมีพฤติกรรมที่เป็นอิสระด้วยตนเอง ส่วนเด็กที่ได้คะแนนช่วยเหลือตนเองต่ำจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีการควบคุมน้อย และไม่ต้องการให้ลูกแสดงความเป็นตัวของตัวตนเองมากนัก

จากการศึกษาของทิตินา แซมมณีและคณะ (49) พบว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ใหญ่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเด็ก ผู้ใหญ่จำนวนมากเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก มักใช้วิธีการเฉย ๆ ห้ามหรือขู่ให้กลัว และนอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูที่ยังขึ้นอารมณ์ทำให้การอบรมไม่คงเส้นคงวา ใช้วิธีออกคำสั่งและมักเลี้ยงดูลูกตามแบบที่ตนเคยถูกเลี้ยงมา มักจะเข้มงวดกับลูกสาวมากกว่าลูกชาย และยังมีการใช้เหตุผลน้อยและให้การกระตุ้นหรือเสริมแรงเด็กน้อย

2.3 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว

เยาวลักษณ์ หาญวชิรพงษ์ (30) พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่บิดามารดามีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ดี มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวก มีคะแนนเฉลี่ยด้านพัฒนาการ ด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กวัยเรียนที่บิดามารดามีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ไม่ดีและมารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ ($p < 0.01$)

2.3.1 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ สติปัญญา สังคมและบุคลิกภาพ การเสริมแรง การให้รางวัล การเป็นแบบอย่างที่ดี ระยะเวลาที่บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรในแต่ละวัน การพูดคุยให้ข้อมูลข่าวสาร การมีสัมพันธภาพที่ดี ล้วนมีส่วนให้การเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ให้กับเด็ก (32,18)

จิตรา วสุวานิช (5) กล่าวว่าในสภาพครอบครัวที่มีการแตกแยก บรรยากาศของครอบครัวที่มีพ่อแม่มีความขัดแย้ง ไม่ลงรอยกัน ทะเลาะ วิวาท ทูบตี ทำร้ายร่างกาย กล่าวร้าย ซึ่งกันและกันอยู่เสมอเป็นกิจนิสัย สภาพเช่นนี้ จะนำไปสู่สภาวะเครียด และมีผลต่อการ

อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีงานวิจัยที่สนับสนุน คือ Barron และ Earls (50) ศึกษาภาวะเครียดในครอบครัวกับการเลี้ยงดู ตลอดจนตัวแปรทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 ปี พบว่า ภาวะเครียดอันเกิดจากสัมพันธภาพไม่ดีระหว่างพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่ใช้วิธีการฝึกวินัยไม่เหมาะสม เช่น การลงโทษรุนแรง ปล่อยปละละเลย ผลการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากการวิจัยของ Crook และ Raskin (51) ซึ่งศึกษาพ่อแม่ที่มีความเครียดเนื่องจากความขัดแย้ง จำนวน 714 คน เปรียบเทียบกับพ่อแม่ที่มีอารมณ์ปกติ จำนวน 387 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูแบบ “ยอมรับ-ทอดทิ้ง” และแบบ “เสรี-ควบคุม” พบว่าพ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักให้เหตุผลมากกว่า ส่วนพ่อแม่ที่มีความขัดแย้งจะใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดู และปล่อยปละละเลย

2.3.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร

Ramey และ Gowen (32) กล่าวถึง สิ่งสำคัญสำหรับพัฒนาการเด็กประการหนึ่งคือลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก สัมพันธภาพระหว่างแม่กับลูกเป็นปัจจัยกระตุ้นพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่สำคัญมากกว่าชนิดหรือจำนวนของเครื่องเล่นต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Doornick และคณะ (52) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะแวดล้อมภายในครอบครัว เมื่อทารกอายุ 1 ปี กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ในครอบครัวระดับต่ำ จำนวน 50 คน โดยผู้วิจัยทำการสังเกตปฏิริยาการตอบสนองของมารดาต่อพัฒนาการด้านความรู้ และอารมณ์ของเด็ก เมื่อเด็กอายุ 1 ปี หลังจากนั้น 5-9 ปีต่อมา ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กกลุ่มนี้ ในระดับชั้นประถมศึกษา นับว่าพบปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อระดับสติปัญญาของเด็ก คือ การตอบสนองของแม่ทางอารมณ์และวาจาที่ใช้กับเด็ก

จากการทบทวนทฤษฎี และการวิจัยต่างๆ ตลอดจนเหตุผลดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปัจจัยด้านครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว ตลอดจนปัจจัยด้านเด็กน่าจะมีผลที่ทำให้พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กแตกต่างกัน ส่วนระดับของความแตกต่างกันนั้น ได้ปรากฏในรายละเอียดของแต่ละตัวแปรดังกล่าวมาแล้วในเบื้องต้น

116521

649.123

๗ 483 ๗

๓. 2

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพัฒนาการกับปัจจัยต่างๆ ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดชลบุรี

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดชลบุรี เป็นเด็กที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในศูนย์ ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน 2538 มีอายุระหว่าง 3-5 ปี โดยนับอายุของเด็กเป็นจำนวนปีและเดือน ตั้งแต่แรกคลอดจนถึงวันที่ทำการวัดพัฒนาการ และผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนเหล่านี้
2. ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่บุตรเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดชลบุรี ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2538

กลุ่มตัวอย่าง

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนทั้งหมดที่เข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวน 133 คน เลือกศูนย์เด็กโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เริ่มจากการสุ่มอำเภอ 4 อำเภอ จากอำเภอที่เป็นเขตอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี ต่อมาสุ่มศูนย์เด็ก 5 ศูนย์ จาก 4 อำเภอนี้ ผลการสุ่มศูนย์เด็กได้ดังนี้

- 1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดราษฎร์ศรัทธา ต.เหมือง อ.เหมือง จำนวน 22 คน
- 1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทองคั้ง ต.นาป่า อ.เหมือง จำนวน 32 คน
- 1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวกุ่มแจ ต.หัวกุ่มแจ อ.บ้านบึง จำนวน 30 คน
- 1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองปรือ ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จำนวน 30 คน
- 1.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเขาคันทรง ต.เขาคันทรง อ.ศรีราชา จำนวน 19 คน

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

2.1 เป็นเด็กที่เริ่มเข้าใหม่ในศูนย์เด็กและมีอายุระหว่าง 3-5 ปี

2.2 เป็นเด็กปกติไม่มีปัญหา ซึ่งสังเกตได้ทั้งด้านร่างกาย ด้านการได้ยินและด้านสติปัญญา โดยพิจารณาจากรูปลักษณะภายนอก และสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะพูดคุย สนทนาได้ตอบกับผู้วิจัยก่อนเริ่มทำการทดสอบ ซึ่งได้แก่

2.2.1 ไม่มีความพิการทางระบบประสาทหรือสมอง เช่น ไม่เป็นเด็กปัญญาอ่อน ลักษณะแขนขาไม่ลีบ นิ่งและเดินได้ปกติ

2.2.2 ไม่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือการพูด เช่น ไม่เป็นใบ้และหูไม่หนวก

2.3 ผู้ปกครองอ่านออกเขียนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเด็ก และลักษณะทางครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย อายุ เพศ ลำดับการเกิดของเด็ก การเจ็บป่วย ส่วนลักษณะทางครอบครัวประกอบด้วย อายุบิดามารดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ครอบครัวต่อเดือน จำนวน 15 ข้อ (ดังในภาคผนวก)

หมวดที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพภายในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยประยุกต์ จากแบบสัมภาษณ์มารดาที่มีบุตรอายุระหว่าง 2 ปี 6 เดือน ถึง 3 ปี 6 เดือน ในกรุงเทพมหานครของพิศวาท พิระปกรณ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา มี 20 ข้อ คำตอบแต่ละข้อ จะแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและกำหนดค่าคะแนนของคำตอบใหม่ และให้คะแนนแต่ละข้อเท่ากับ 1 2 และ 3 ตามลำดับความสัมพันธ์ หลังจากรวมคะแนนในแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาแล้ว จะนำค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ตัดสินระดับความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา

เกณฑ์การตัดสินระดับความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดามีดังนี้ ถ้าคะแนนรวมมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าคะแนนเฉลี่ยขึ้นไป ถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ถ้าคะแนนรวมมีค่าต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยลงมาถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี (ดังในภาคผนวก)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร มี 12 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุง ให้มีลักษณะคำถามหรือข้อความให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และกำหนดค่าคะแนนของคำตอบแต่ละข้อเท่ากับ 3 2 และ 1 ตามลำดับการแสดงปฏิสัมพันธ์ของมารดาต่อบุตร ในกรณีที่มารดาตอบในหัวข้ออื่นๆ จะไม่พิจารณาให้คะแนนเลย หลังจากรวมคะแนนในแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรแล้ว จะนำค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ตัดสินระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร

เกณฑ์การตัดสินระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร มีดังนี้ ถ้าคะแนนรวมมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป ถือว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร อยู่ในด้านบวก แต่ถ้าคะแนนรวมต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยลงมาก็ถือว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรอยู่ในด้านลบ (ดังในภาคผนวก)

หมวดที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองโดยรวบรวมเนื้อหาจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติต่อบุตรด้านการให้ความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่ การส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุตร จำนวน 30 ข้อ ให้คะแนนแต่ละข้อเท่ากับ 3 2 และ 1 ตามลำดับการแสดงพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลังจากรวมคะแนนในแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรแล้ว จะนำค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ตัดสินระดับการอบรมเลี้ยงดูบุตร

เกณฑ์การตัดสินระดับการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีดังนี้ ถ้าคะแนนรวมมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป ถือว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ถ้าคะแนนรวมต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยลงมาก็ถือว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี (ดังในภาคผนวก)

2. แบบวัดพัฒนาการเด็กของเดนเวอร์ นำมาจากแบบวัดพัฒนาการ DDST (Denver Developmental Screening Test) เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1967 โดย William K, Frankenburg M.D. และ Josiah B. Dodds Ph.D. จากมหาวิทยาลัย Colorado School of

Medicine และได้มีการทบทวนใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ.1970 ซึ่งมีค่าความเที่ยง 95.8 แบบทดสอบนี้สามารถวัดพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนได้ทั้ง 4 ด้านดังนี้คือ

1. พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว (Gross Motor)
2. พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor - Adaption)
3. พัฒนาการด้านภาษาและการได้ยิน
4. พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal-Social)

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบได้แก่

1. โหมพรมสีแดง 1 กลุ่ม
2. ลูกเกด
3. บล็อกไม้ขนาด 1 ลูกบาศก์นิ้ว จำนวน 8 ชิ้น
4. ขวดแก้วใส มีปากเปิดขนาด 5/8 นิ้ว
5. กระดิ่งเล็กๆ 1 อัน
6. ลูกเทนนิส 1 ลูก
7. ดินสอ 1 แท่ง

แบบทดสอบพัฒนาการเดนเวอร์เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ทดสอบเพื่อค้นหาพัฒนาการที่ล่าช้าตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกและได้นำมาใช้ในประเทศไทยโดยประทุม โพธิ์ทอง และคณะ ได้ศึกษาพัฒนาการเด็กไทยย่านดินแดง จากเด็ก 396 คน มีอายุตั้งแต่ 2 สัปดาห์ถึง 6 ปี ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง และต่ำเป็นส่วนใหญ่พบว่าพัฒนาการของเด็กกลุ่มนี้ล่าช้ากว่ามาตรฐานของเด็กอเมริกันอยู่บ้าง แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และวรรณุช มีทรัพย์ (33) ได้ใช้แบบทดสอบ DDST คือ การวัดพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคใต้และภาคอีสาน อายุ 2-6 ปี โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของเด็กอเมริกัน พบว่าเด็กไทยมีพัฒนาการไล่เลี่ยกับเกณฑ์ของเดนเวอร์

ด้วยหลักฐานที่ปรากฏในเบื้องต้น จึงถือได้ว่าเครื่องมือนี้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กไทยได้

การแปลผลระดับพัฒนาการของเด็กของเดนเวอร์ (Frankenburg et al., 1973, pp.26-31) แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

1. ผิดปกติ (abnormal) ผลการทดสอบที่ถือว่าผิดปกติ ถ้า
 - 1.1 พัฒนาการอย่างน้อย 2 ด้านมีพัฒนาการช้า ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วย พัฒนาการช้า 2 ข้อทดสอบขึ้นไป หรือ
 - 1.2 พัฒนาการเพียง 1 ด้านมีพัฒนาการช้า 2 ข้อทดสอบขึ้นไป และพัฒนาการอีก 1 ด้านมีพัฒนาการช้าเพียง 1 ข้อทดสอบ และในพัฒนาการด้านเดียวกันนั้น เส้นอายุไม่ได้ลากผ่านข้อทดสอบที่เด็กสามารถทำได้
2. อาจปกติ (questionable) ผลของการทดสอบถือว่าช้ากว่าปกติถ้า
 - 2.1 พัฒนาการเพียง 1 ด้าน มีพัฒนาการช้า 2 ข้อทดสอบขึ้นไป หรือ
 - 2.2 พัฒนาการเพียง 1 ด้าน มีพัฒนาการช้าเพียง 1 ข้อทดสอบ และพัฒนาการด้านเดียวกันนั้นเส้นอายุไม่ได้ลากผ่านข้อทดสอบที่เด็กสามารถทำได้
3. ปกติ (normal) จะพิจารณาแปลผลการทดสอบว่าปกติ ถ้าการทดสอบไม่มีผล ที่แสดงว่าผิดปกติหรือช้ากว่าปกติ

หลังจากทำการทดสอบพัฒนาการของเด็กแล้ว จึงนำมาแปลผลและหาค่าคะแนน

D.Q. (Developmental Quotient) จากสูตร

$$D.Q. = \frac{M.A.}{C.A.} \times 100$$

เมื่อ

D.Q. คือ คะแนนพัฒนาการของเด็ก (Developmental Quotient)

C.A. คือ อายุจริงขณะทำการทดสอบของเด็ก (Chronological Age)

M.A. คือ อายุความสามารถของเด็กที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็ก (Mental age)

ซึ่งโดยทั่วไป ถ้าเด็กมีค่า D.Q. ตั้งแต่ 110 ขึ้นไป ถือว่าเด็กมีพัฒนาการเร็วกว่าปกติ เด็กที่มี D.Q. ระหว่าง 90-109 ถือว่ามีพัฒนาการปกติ เด็กที่มี D.Q. ระหว่าง 70-89 ถือว่าเด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ และถ้า D.Q. ต่ำกว่า 69 ลงไปถือว่าเด็กมีพัฒนาการช้า ผิดปกติ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขความถูกต้องและความเหมาะสมของสำนวน ภาษา ความชัดเจนในเนื้อหา ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

กุมารแพทย์ 2 ท่านคือ

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงหญิงเพ็ญศรี พิชัยสนธิ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี

คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

นักวิชาการด้านจิตวิทยา

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ประพตติกิจ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้กับกลุ่มมารดาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งนำเด็กมาฝากเลี้ยงในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก วัดราชภัฏศรีนคร อ.เมือง จ.ชลบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) โดยวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

2.1 แบบสอบถามสัมพันธภาพภายในครอบครัว

- แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ได้ค่าความเที่ยง = 0.92

- แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรได้ค่าความเที่ยง

= 0.87

2.2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตร ได้ค่าความเที่ยง = 0.88

3. การหาความเที่ยง (Reliability) ของผู้ช่วยวิจัยในการใช้แบบวัดพัฒนาการ พัฒนา การเด็กของเดนเวอร์ (DDST) โดยวิธี Tester-observer Agreement ระหว่างผู้ช่วยวิจัยและผู้ช่วยวิจัย โดยผู้วิจัยฝึกหัดวัดพัฒนาการให้แก่ผู้ช่วยวิจัยและผู้ช่วยวิจัย วัดพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-5 ปี จำนวน 10 คน หลังจากนั้น 3 วัน ผู้วิจัยวัดพัฒนาการเด็กกลุ่มนี้ซ้ำอีก ได้เปอร์เซ็นต์ความเที่ยงของการวัดเท่ากับ 90 เปอร์เซ็นต์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือถึงพัฒนาการจังหวัดชลบุรี เพื่อขี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอ อนุญาตเก็บข้อมูล ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดชลบุรี
2. ติดต่อประสานงานกับพัฒนาการตำบล เพื่อประสานงานกับประธานศูนย์พัฒนา เด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กประจำศูนย์เพื่อขี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษาและการคัดเลือกเด็กตาม เกณฑ์ที่กำหนดและประสานงานกับผู้ปกครองเด็กให้นำเด็กมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อวัด พัฒนาการและผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแนะนำตัวกับผู้ปกครองของเด็กกลุ่มตัวอย่าง แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขอความร่วมมือในการวิจัยและขออนุญาตประเมินพัฒนาการของ เด็ก
4. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับเด็กและครอบครัว สัมพันธภาพใน ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูบุตร ให้ผู้ปกครองตอบและผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วน ของคำตอบ
5. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินพัฒนาการเด็กกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกผลในแบบ บันทึกรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัส และบันทึกข้อมูล จากนั้นนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science) เพื่อตอบวัตถุประสงค์โดยกำหนดระดับความมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร นำมาแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปตารางและสถิติ ร้อยละ
2. เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่มี 2 ระดับ โดยการทดสอบค่าที (T-Test) และตัวแปรอิสระที่มี 3 ระดับ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Analysis of Variance หรือ ANOVA) ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างก็จะทดสอบรายคู่ ต่อไปด้วยวิธี Scheffe

3. หาคความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับระดับพัฒนาการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product - moment correlation coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการเด็กกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยก่อนเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดชลบุรี ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2538 จำนวน 133 คน และผู้ปกครอง จำนวน 133 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับพัฒนาการของเด็ก
3. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา
4. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการเด็กกับตัวแปรปัจจัยต่างๆ
5. ตัวแปรที่มีผลต่อระดับพัฒนาการเด็กกลุ่มตัวอย่าง

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ทำการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดทั้งหมด 150 คน ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ 133 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 133 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปด้านเด็ก เช่น เพศ อายุ ลำดับที่การเกิด การคลอด การเจ็บป่วย ร้ายแรง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.0 อายุ 3-4 ปี ร้อยละ 70.0 เป็นบุตรคนเดียว ร้อยละ 47.0 คลอดครบกำหนด ร้อยละ 98.0 และส่วนใหญ่ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรง ร้อยละ 68.0 ดังในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านเด็ก

	ปัจจัยด้านเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	62	47.0
	หญิง	71	53.0
	รวม	133	100.0
อายุ			
	3-4 ปี	90	70.0
	4-5 ปี	43	30.0
	รวม	133	100.0
ลำดับที่การเกิด			
	บุตรคนเดียว	57	47.0
	บุตรคนแรก	34	28.0
	บุตรคนกลาง	5	4.0
	บุตรคนสุดท้าย	26	26.0
	รวม	122	100.0
การคลอด			
	คลอดก่อนกำหนด	2	2.0
	คลอดครบกำหนด	131	98.0
	รวม	133	100.0
การเจ็บป่วยร้ายแรง			
	ไม่เคย	90	68.0
	เคย	43	32.0
	รวม	133	100.0

1.2 ข้อมูลทั่วไปด้านครอบครัว ประกอบด้วยปัจจัยด้านบิดามารดาเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร ผู้ดูแลใกล้ชิดบุตร ลักษณะครอบครัว ดังแสดงในตาราง 2 มีรายละเอียดดังนี้

บิดา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 34.0 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 73.0 จบระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 16.0 จบระดับการศึกษาอาชีวศึกษาขึ้นไปร้อยละ 10.0 ประกอบอาชีพ ร้อยละ 91.8 มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 8.2 และประกอบอาชีพเป็นพนักงานในโรงงานเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0

มารดา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 43.8 รองลงมาอายุดำกกว่า 25 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ร้อยละ 23.1 และ 20.8 ตามลำดับ มารดาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.0 จบมัธยมศึกษา 15.0 ร้อยละ จบระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 10.0 มารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานในโรงงาน ร้อยละ 50.0 ไม่ประกอบอาชีพ ร้อยละ 21.0 และประกอบอาชีพทำกิจการส่วนตัว ร้อยละ 14.0

สถานภาพสมรส บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันร้อยละ 88.6 มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 11.4

รายได้ครอบครัวต่อเดือน รายได้ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาท รายได้ครอบครัวสูงสุด 60,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ 7,000-10,000 บาท ร้อยละ 41.0 รองลงมาได้ครอบครัว 4,001-7,000 บาท ร้อยละ 28.0

จำนวนบุตร ครอบครัวส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน ร้อยละ 44.9 รองลงมา มีบุตร 3 และ 2 คน ร้อยละ 32.2 และ 22.9 ตามลำดับ

ลักษณะครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 54.6 และครอบครัวที่มีปู่ย่า - ตายาย อาศัยร่วมด้วยมีร้อยละ 45.4

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านบิดา

ปัจจัยด้านบิดา	จำนวน	ร้อยละ
อายุบิดา		
ต่ำกว่า 25 ปี	14	11.0
25 - 29 ปี	45	34.0
30 - 34 ปี	40	31.0
35 ปี ขึ้นไป	30	24.0
รวม	129	100.0
ระดับการศึกษาของบิดา		
ป.1 - 4	56	45.0
ป.5 - 6	35	28.0
ม.1 - ม.3	20	16.0
ปวช. หรือ ม.6	6	5.0
ปวส. หรืออนุปริญญา	2	2.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	5	4.0
รวม	124	100.0
สถานภาพการทำงานของบิดา		
ไม่ได้ทำงาน (พ่อบ้าน)	11	8.2
คนงานในไร่	13	11.0
คนงานในโรงงาน	61	50.0
พนักงานบริษัท	8	7.0
กิจการส่วนตัว	26	21.0
เกษตรกร	7	6.0
รับราชการ	7	6.0
รวม	133	100.0

ตาราง 2 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านมารดา

ปัจจัยด้านมารดา	จำนวน	ร้อยละ
อายุมารดา		
ต่ำกว่า 25 ปี	30	23.1
25 - 29 ปี	57	43.8
30 - 34 ปี	27	20.8
35 ปี ขึ้นไป	16	12.3
รวม	130	100.0
ระดับการศึกษาของมารดา		
ป.1 - 4	40	32.0
ป.5 - 6	53	43.0
ม.1 - ม.3	18	15.0
ปวช. หรือ ม.6	9	7.0
ปวส. หรืออนุปริญญา	1	1.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	2	2.0
รวม	124	100.0
สถานภาพการทำงานของมารดา		
ไม่ได้ทำงาน (แม่บ้าน)	24	21.0
คนงานในไร่	6	5.0
คนงานในโรงงาน	57	50.0
พนักงานบริษัท	3	3.0
กิจการส่วนตัว	16	14.0
เกษตรกร	4	4.0
รับราชการ	4	4.0
รวม	114	100.0

ตาราง 2 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	117	88.6
ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	15	11.4
รวม	132	100.0
รายได้ครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 4,000 บาท	5	7.0
4,001 - 7,000 บาท	21	28.0
7,001 - 10,000 บาท	31	41.0
10,001 บาทขึ้นไป	19	25.0
รวม	76	100.0
จำนวนบุตร		
1 คน	57	44.9
2 คน	29	22.9
3 คน	41	32.2
รวม	127	100.0
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	71	54.6
ครอบครัวขยาย	59	45.4
รวม	130	100.0

1.3. ลักษณะสัมพันธภาพภายในครอบครัว

สัมพันธภาพภายในครอบครัวแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สัมพันธภาพระหว่างบิดาและมารดาของเด็ก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร สำหรับสัมพันธภาพระหว่างบิดาและมารดา เมื่อพิจารณาเฉพาะบิดามารดาที่อยู่ด้วยกันในปัจจุบัน (บิดามารดาที่อยู่ด้วยกันและบิดามารดาที่แยกกันอยู่ชั่วคราว) พบว่าเด็กที่บิดามารดามีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ที่ดี มีร้อยละ 53.4 และบิดามารดาที่มีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ที่ไม่ดี มีร้อยละ 46.6 ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร พบว่าเด็กที่มารดาที่มีปฏิสัมพันธ์ในด้านบวกมีร้อยละ 50.3 เด็กที่มารดาที่มีปฏิสัมพันธ์ในด้านลบ มีร้อยละ 49.7 (ดังแสดงในตาราง 3)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยสัมพันธภาพภายในครอบครัว

สัมพันธภาพภายในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา (คะแนนเฉลี่ย =47.50		
คะแนนต่ำสุด =27.0 คะแนนสูงสุด=59.0)		
สัมพันธภาพในเกณฑ์ดี	71	53.4
สัมพันธภาพในเกณฑ์ไม่ดี	62	46.6
รวม	133	100.0
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร(คะแนนเฉลี่ย=27.4		
คะแนนต่ำสุด =19.0 คะแนนสูงสุด= 35.0.)		
ปฏิสัมพันธ์ในด้านบวก	67	50.3
ปฏิสัมพันธ์ในด้านลบ	66	49.7
รวม	133	100.0

2. ระดับพัฒนาการของเด็กกลุ่มตัวอย่าง

พบว่าเด็กกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านปกติ ร้อยละ 52.0 รองลงมา มีระดับพัฒนาการช้า ร้อยละ 27.0 และพัฒนาการเร็วกว่าปกติ ร้อยละ 20.0 และมีเพียงส่วนน้อยที่มีระดับพัฒนาการช้ากว่าปกติ (D.Q.=69.0) ร้อยละ 1.0 (ดังแสดงในตาราง 4)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพัฒนาการ

ระดับพัฒนาการ(D.Q.)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ช้าผิดปกติ (69 และต่ำกว่า)	1	1.0
ช้า (70-89)	36	27.0
ปกติ (90-109)	70	52.0
เร็วกว่าปกติ (110 และสูงกว่า)	26	20.0
รวม	133	100

เมื่อจำแนกตามรายด้านพัฒนาการพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับพัฒนาการปกติในทุกด้านและเมื่อพิจารณาพัฒนาการด้านที่พัฒนาการเร็วกว่าปกติ คือ ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว ร้อยละ 33.8 รองลงมาด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ร้อยละ 22.6 และ 22.6 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาด้านที่มีพัฒนาการช้ากว่าปกติพบว่าด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ร้อยละ 10.5 รองลงมาด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านการใช้ภาษาและการได้ยิน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และ 6.7 ตามลำดับ (ดังแสดงในตาราง 5)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพัฒนาการรายด้าน

ระดับพัฒนาการ	จำนวน (n = 133 คน)	ร้อยละ (100.00)
ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม		
ช้าผิดปกติ	14	10.5
ช้า	38	28.5
ปกติ	51	38.4
เร็วกว่าปกติ	30	22.6
ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก		
ช้าผิดปกติ	11	8.2
ช้า	28	21.1
ปกติ	64	48.1
เร็วกว่าปกติ	30	22.6
ด้านการใช้ภาษาและการได้ยิน		
ช้าผิดปกติ	9	6.7
ช้า	51	38.3
ปกติ	48	36.0
เร็วกว่าปกติ	25	19
ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว		
ช้าผิดปกติ	1	0.8
ช้า	18	13.5
ปกติ	69	51.9
เร็วกว่าปกติ	45	33.8

3. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา

ผู้ดูแลใกล้ชิดเด็ก ในระยะ 1 ปีแรก พบว่า มารดาเป็นผู้ให้การดูแลเอง ร้อยละ 64.0 บิดาช่วยดูแลร้อยละ 12.0 และมีปู่ย่า-ตายายช่วยดูแลร้อยละ 22.0 และจ้างเลี้ยงร้อยละ 2.0

ในระยะตั้งแต่เด็กอายุ 1 ปี จนถึงปัจจุบัน พบว่าส่วนใหญ่มารดายังคงเป็นผู้ดูแลบุตรเอง ร้อยละ 55.0 บิดาช่วยดูแล ร้อยละ 13.0 และมีบุคคลอื่นช่วยดูแลร้อยละ 26.0

อาหารที่เด็กได้รับ ใน 1 ปีแรก พบว่า เด็กได้รับนมแม่สลับกับนมผสม ร้อยละ 89.4 และให้นมผสมอย่างเดียว ร้อยละ 9.8 ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านเลี้ยงดู

ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ดูแลใกล้ชิดเด็ก (ใน 1 ปีแรก)		
มารดา	82	64.0
บิดา	15	12.0
ปู่ย่า - ตายาย	29	22.0
จ้างเลี้ยง	3	2.0
รวม	129	100.0
ผู้ดูแลใกล้ชิดเด็ก (ตั้งแต่อายุ 1 ปี - ปัจจุบัน)		
มารดา	74	55.0
บิดา	17	13.0
ปู่ย่า - ตายาย	34	26.0
จ้างเลี้ยง	8	6.0
รวม	133	100.0
อาหารที่เด็กได้รับใน 1 ปีแรก		
นมแม่(แรกเกิด- 6 เดือน)	1	0.8
นมผสมอย่างเดียว	13	9.8
นมแม่สลับกับนมผสม(ตั้งแต่แรกเกิด)	119	89.4
รวม	133	100.0

จากตารางพบว่า คะแนนการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาเพราะอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 54.8 อยู่ในเกณฑ์ไม่ดี ร้อยละ 45.2

ตาราง 7 จำนวนเด็กร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอบรม
เลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตร	จำนวน(คน)	ร้อยละ	\bar{X}	SD.
เกณฑ์ดี	73	54.8	95.9	20.31
เกณฑ์ไม่ดี	60	45.2	92.43	19.35
รวม	133	100.0		

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการของเด็กกลุ่ม ตัวอย่างกับปัจจัยต่าง ๆ

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการของเด็กกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในปัจจัยต่างๆ โดยการทดสอบค่าที (T-test) และค่าเอฟ (F-test) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมมติฐานข้อ 1 เด็กก่อนวัยเรียนที่มีเพศ ลำดับที่การเกิด ภาวะสุขภาพ ที่แตกต่างกันมี
คะแนนพัฒนาการแตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็ก กับปัจจัยด้านเด็ก โดยการทดสอบ
ค่าที

ปัจจัยด้านเด็ก	จำนวน(คน)	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	SD	T	P-value
เพศ					
ชาย	62	97.1	12.95	0.71	0.48
หญิง	71	98.7	12.0		
การคลอด					
คลอดก่อนกำหนด	2	96.0	14.76	-0.32	0.74
คลอดครบกำหนด	131	98.03	12.35		
การเจ็บป่วยร้ายแรง					
ไม่เคย	90	97.7	12.1	-0.24	0.81
เคย	43	98.34	12.8		

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 8 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มีปัจจัยด้านเพศ การคลอด ภาวะสุขภาพแตกต่างกัน คะแนนพัฒนาการไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่เมื่อวิเคราะห์การคลอดกับคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่พบว่าเด็กที่คลอดครบกำหนด มีคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่คลอดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังแสดงในตาราง 1 (ภาคผนวก)

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็ก กับปัจจัยด้านเด็ก โดยการทดสอบค่าเอฟ

ปัจจัยด้านเด็ก	จำนวน(คน)	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	S.D	F	P-value
ลำดับที่การเกิด					
บุตรคนเดียว	57	98.26	11.91	1.09	0.35
บุตรคนแรก	34	98.73	12.10		
บุตรคนกลาง	5	90.60	13.61		
บุตรคนสุดท้าย	26	101.07	12.42		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 แสดงว่าเด็กที่เป็นบุตรคนเดียว คนแรก คนกลาง และคนสุดท้าย มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อ 2 เด็กที่มีปัจจัยด้านครอบครัว เช่น อายุบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของบิดามารดา รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร และลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็ก กับปัจจัยด้านครอบครัว โดยทดสอบค่าที

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน(คน)	คะแนนพัฒนาการ			
		\bar{X}	S.D.	T	P-value
ลักษณะครอบครัว					
ครอบครัวเดี่ยว	71	97.66	14.03	0.74	0.46
ครอบครัวขยาย	59	95.95	10.23		
สถานภาพสมรส					
อยู่ด้วยกัน	117	98.27	12.25	0.27	0.79
ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	15	37.00	12.75		

จากตารางที่ 10 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อ 2 แสดงว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากลักษณะครอบครัวและสถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านครอบครัว โดยทดสอบค่าเอฟ

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	SD	F	P-value
อายุมารดา					
ต่ำกว่า 25 ปี	30	98.52	11.91	0.14	0.93
25 - 29 ปี	57	97.17	12.27		
30 - 34 ปี	27	98.40	12.95		
35 ปี ขึ้นไป	16	98.87	13.65		
อายุบิดา					
ต่ำกว่า 25 ปี	14	97.52	13.61	0.19	0.89
25 - 29 ปี	45	97.77	10.58		
30 - 34 ปี	40	97.27	12.74		
35 ปี ขึ้นไป	30	99.45	13.85		

ตาราง 11 (ต่อ) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านครอบครัว
โดยทดสอบค่าเอฟ

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	SD	F	P-value
สถานภาพการทำงานของมารดา					
ไม่ได้ทำงาน (แม่บ้าน)	24	92.3	10.09	1.10	0.33
ทำงานในบ้าน	16	97.6	12.71		
ทำงานนอกบ้าน	92	99.0	12.83		
รายได้ครอบครัว/เดือน					
ต่ำกว่า 4,000 บาท	5	87.40	13.90	1.19	0.31
4,001 - 7,000 บาท	21	98.66	11.99		
7,001 - 10,000 บาท	31	97.29	13.74		
10,001 บาทขึ้นไป	19	98.52	10.29		
ระดับการศึกษาของมารดา					
ประถมศึกษา	93	98.89	13.16	0.25	0.77
มัธยมศึกษา	27	98.22	9.95		
อุดมศึกษา	3	103.66	6.65		
ระดับการศึกษาของบิดา					
ประถมศึกษา	91	97.73	12.59	0.12	0.88
มัธยมศึกษา	26	99.07	12.83		
อุดมศึกษา	7	97.28	9.81		
จำนวนบุตร					
1 คน	57	98.36	12.03	0.14	0.86
2 คน	29	99.33	11.84		
3 คน	41	97.76	13.23		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 11 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อ 2 ด้านปัจจัยด้านครอบครัว คือ พบว่า อายุบิดามารดา สถานภาพการทำงานของมารดา รายได้ครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา และจำนวนบุตร ที่แตกต่างกัน เด็กมีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่าง

กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่เมื่อวิเคราะห์อายุมารดา รายได้ครอบครัวกับคะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการได้ยินพบว่ากลุ่มเด็กที่มารดาอายุ 35 ปีขึ้นไป มีคะแนนพัฒนาการมากกว่ากลุ่มที่มารดาอายุ 30-34 ปี, 25-29 ปี และกลุ่มที่ต่ำกว่า 25 ปี ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มเด็กที่ครอบครัวมีรายได้มากกว่า 10,000 บาท มีคะแนนพัฒนาการสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ครอบครัว 7,001-10,000 บาท กลุ่ม 4,001-7,000 บาท และกลุ่มต่ำกว่า 4,000 บาท ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตาราง 2 (ภาคผนวก)

สมมติฐาน 3 เด็กที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีคะแนนพัฒนาการแตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูโดยทดสอบค่าที่

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	SD	F	P-value
ผู้ดูแลใกล้ชิดเด็ก (ใน 1 ปีแรก)					
มารดา - บิดา	97	97.62	12.03	0.51	0.59
ปู่ย่า - ตายาย	29	97.41	10.69		
บุคคลอื่น	3	85.0	13.15		
ผู้ดูแลใกล้ชิด (ตั้งแต่อายุ 1 ปี จนถึงปัจจุบัน)					
มารดา - บิดา	91	98.95	13.05	1.14	0.32
ปู่ย่า - ตายาย	34	95.20	10.25		
บุคคลอื่น	8	96.50	16.07		
อาหารเด็ก (ใน 1 ปีแรก)					
นมมารดา (แรกเกิด - 6 เดือน)	1	85.00	0.00	0.55	0.57
นมผสมอย่างเดียว	13	98.00	12.17		
นมมารดาสลับกับนมผสม (ตั้งแต่แรกเกิด)	119	98.07	12.37		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อ 3 แสดงว่า เด็กที่มีบิดามารดาเป็นผู้ดูแลใกล้ชิดตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบัน และการได้รับอาหารใน 1 ปีแรกที่แตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการเด็กไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อ 4 เด็กที่บิดามารดามีสัมพันธภาพภายในครอบครัวแตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเด็กกับปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยทดสอบค่าที่

ปัจจัยด้าน	จำนวน(คน)	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		\bar{X}	SD	T	P-value
สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา					
เกณฑ์ดี	71	96.90	12.07	-1.53	0.12
เกณฑ์ไม่ดี	62	96.47	12.62		
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร					
ด้านบวก	67	101.01	13.15	-3.08	0.003*
ด้านลบ	66	94.01	10.62		
การอบรมเลี้ยงดูบุตร					
เกณฑ์ดี	73	101.98	11.68	-3.97	0.000**
เกณฑ์ไม่ดี	60	94.01	11.82		

* P < 0.01

** P<0.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 13 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อ 4 ในด้านสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา แสดงว่า เด็กที่บิดามารดามีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ดีและไม่ดี คะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยอมรับสมมติฐานที่ว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวกมีคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยอมรับสมมติฐานข้อ 3 ในด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตร แสดงว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่การอบรมเลี้ยงดู

อยู่ในเกณฑ์ดี มีคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กกลุ่มที่การอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับคะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการได้ยิน พบว่า เด็กกลุ่มที่บิดามารดามีสัมพันธภาพในเกณฑ์ดี มีคะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการได้ยินสูงกว่ากลุ่มเด็กที่บิดามารดามีสัมพันธภาพในเกณฑ์ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตาราง 3 (ภาคผนวก)

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรกับคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม และการอบรมเลี้ยงดูบุตร พบว่า เด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์ในด้านบวก มีคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมสูงกว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์ในด้านลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ดี มีคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมสูงกว่าเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังแสดงในตาราง 4 (ภาคผนวก)

5. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับพัฒนาการเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบง่าย (Simple Correlation) พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตร ($r = 0.37$) สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ($r = 0.30$) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร ($r = 0.26$) ดังรายละเอียดในตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อระดับพัฒนาการโดยรวม และรายด้าน จากตัวแปรทั้งหมด 13 ตัวแปร ปรากฏว่ามี 6 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ตัวแปรเหล่านี้ได้แก่

- คะแนนสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา
- คะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร
- คะแนนการอบรมเลี้ยงดูบุตร
- อายุมารดา
- อายุบิดา
- รายได้ครอบครัว

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน)

	ตัวแปร												
	1	2	3	4	5	6	7	6	9	10	11	12	13
1. คะแนนพัฒนาการโดยรวม	1.0												
2. คะแนนพัฒนาการการช่วยเหลือตนเองและสังคม	0.52*	1.0											
3. คะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	0.70**	0.32*	1.0										
4. คะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการได้ยิน	0.59**	-0.04	0.29*	1.0									
5. คะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่	0.68**	0.16	0.33*	0.38**	1.0								
6. คะแนนสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา	0.30*	0.14	0.08	0.31*	0.20	1.0							
7. คะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร	0.26 ^h	0.14	0.15	0.15	0.20	0.37**	1.0						
8. คะแนนการอบรมเลี้ยงดูบุตร	0.37**	0.29*	0.22	0.25	0.22	0.47**	0.38**	1.0					
9. ลำดับที่การเกิด	-0.00	0.15	-0.19	0.16	-0.10	0.03	0.06	0.12	1.0				
10. จำนวนบุตร	0.17	0.16	0.16	0.16	0.00	0.05	0.15	0.13	0.25	1.0			
11. อายุมารดา	-0.03	-0.21	-0.07	0.14	0.63	0.09	0.10	0.03	0.31*	0.03	1.0		
12. อายุบิดา	0.18	0.07	0.01	0.30*	0.16	0.14	-0.22	-0.07	0.25	-0.02	0.27	1.0	
13. รายได้ครอบครัว	0.09	-0.12	-0.01	0.24	0.11	0.04	-0.06	0.10	0.18	-0.01	0.41**	0.14	1.0

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบตัดขวาง (Cross Sectional study) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อระดับพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ปัจจัยด้านเด็ก ครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร และเปรียบเทียบระดับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีปัจจัยต่างๆ แตกต่างกันโดยศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนอายุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งเริ่มเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใหม่ในระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน ในเขตจังหวัดชลบุรี การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย วัดพัฒนาการเด็ก โดยใช้แบบทดสอบ DDST (Denver Developmental Screening Test) และมารดาของเด็กเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวเด็ก ข้อมูลด้านครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพภายในครอบครัวจำนวนตัวอย่าง 133 คน ศึกษาตั้งแต่ 16 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน 2538 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ วิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการกับปัจจัยต่างๆ ด้วยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับคะแนนพัฒนาการโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสรุปและการอภิปรายผลวิจัย เสนอตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะทั่วไปพบว่า เป็นเด็กเพศชาย ร้อยละ 47.0 และเด็กหญิงร้อยละ 53.0 เป็นบุตรคนเดียว ร้อยละ 47.0 ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรง ร้อยละ 68.0 บิดาส่วนใหญ่อายุ 25-29 ปี ร้อยละ 34.0 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73.0 ประกอบอาชีพนอกบ้านร้อยละ 91.8 มารดาส่วนใหญ่อายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 43.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.0 และประกอบอาชีพนอกบ้าน ร้อยละ 79.0 ทั้งบิดาและมารดาส่วนใหญ่เป็นคณงานทำงานในโรงงาน ร้อยละ 50.0 และ 50.0 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนที่

คล้ายคลึงกันแต่มีบางส่วนที่แตกต่างกันบ้าง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้อยู่ในเขตชุมชนอุตสาหกรรมทั้งหมด และมุ่งเจาะจงศึกษากับกลุ่มที่มาใช้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งผู้เลี้ยงดูส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานนอกบ้านเป็นคนงานในโรงงาน มีฐานะเศรษฐกิจ การศึกษาอยู่ในระดับต่ำ จึงอาจทำให้ลักษณะกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

1.2 ระดับพัฒนาการของเด็ก

พบว่ามีพัฒนาการอยู่ในระดับปกติ ร้อยละ 52.0 พัฒนาการช้า ร้อยละ 27.0 พัฒนาการเร็วกว่าปกติ ร้อยละ 20.0 มีส่วนน้อยที่ระดับพัฒนาการช้าผิดปกติ ร้อยละ 1.0

1.3 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตร

มารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรในเกณฑ์ดี ร้อยละ 54.8 และเกณฑ์ไม่ดี ร้อยละ 45.2

1.4 สัมพันธภาพภายในครอบครัว

พบว่าบิดามารดาของเด็กมีสัมพันธภาพต่อกันในเกณฑ์ดี ร้อยละ 53.4 และไม่ดี ร้อยละ 46.6

สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร พบว่า มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตร ในด้านบวก ร้อยละ 50.3 และมารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ ร้อยละ 49.7

1.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยต่างๆ ได้ผลเป็นลำดับดังนี้

1. ปัจจัยด้านเด็ก พบว่า เด็กที่มีเพศ ลำดับที่การเกิดและภาวะสุขภาพของเด็กที่แตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า เด็กที่มีบิดามารดามีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน รายได้ครอบครัว ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร ที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการรายด้านกับปัจจัยต่าง ๆ พบว่า เด็กที่คลอดครบกำหนด มีคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดในการเคลื่อนไหว สูงกว่าเด็กที่คลอดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (\bar{x} =105.55 และ 98.0 ตามลำดับ ตาราง 1 ภาคผนวก)

เด็กที่มารดาอายุมากกว่ามีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินสูงกว่าเด็กกลุ่มที่มารดาอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (\bar{x} =107.62 , 96.40 , 91.5 , และ 90.50 ตามลำดับ ตาราง 2 ภาคผนวก)

เด็กที่ครอบครัวมีรายได้สูงกว่ามีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินสูงกว่าเด็กที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (\bar{x} =103.36 , 95.12 , 94.52 และ 71.60 ตามลำดับ ตาราง 2 ภาคผนวก)

3. ปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา พบว่า กลุ่มเด็กที่มีบิดามารดา มีคะแนนสัมพันธภาพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของบุตรที่บิดามารดามีสัมพันธภาพในเกณฑ์ดี และไม่ดี เท่ากับ 98.8 และ 97.2 ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการรายด้าน พบว่า กลุ่มเด็กที่บิดามารดามีสัมพันธภาพอยู่ในเกณฑ์ดี มีพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินสูงกว่าเด็กกลุ่มที่บิดามารดามีสัมพันธภาพอยู่ในเกณฑ์ไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (\bar{x} =99.47 , 87.96 ตามลำดับ ตาราง 3 ภาคผนวก)

3.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร พบว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการในกลุ่มที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรอยู่ในด้านบวกและด้านลบ เท่ากับ 101.01 และ 94.01 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า กลุ่มเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวกมีคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมสูงกว่ากลุ่มเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (\bar{x} =100.70 และ 89.51 ตามลำดับ ตาราง 4 ภาคผนวก)

4. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการในกลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูในเกณฑ์ดีและไม่ดี เท่ากับ 101.98 และ 94.01 ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า กลุ่มเด็กที่การอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ดี มีคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม สูงกว่ากลุ่มเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

เด็กที่ผู้อบรมเลี้ยงดูในขวบปีแรก และตั้งแต่ 1 ปีจนปัจจุบันและได้รับอาหารในขวบปีแรก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.37, 0.30 และ 0.26 ตามลำดับ)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีเพศหญิงและเพศชาย มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากบิดามารดาที่มีความคาดหวังต่อบุตรเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน ทำให้กระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการไม่แตกต่างกัน (21)

ลำดับที่การเกิด เด็กที่มีลำดับที่การเกิดแตกต่างกันมีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้น่าจะเนื่องจากการปฏิบัติของบิดามารดากับบุตรในแต่ละลำดับที่การเกิดไม่แตกต่างกัน จากงานวิจัยของ มธุรส วีระกำแหง (53) ที่ศึกษาพบว่าแม่ไทยฝึกให้ลูกฟังตนเองและยับยั้งการฟังตนเองของลูกคนแรกและคนหลัง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จำรัส ปิ่นเงิน (24) Pilliteri (20) และ Foster (54) ที่พบว่าเด็กที่เป็นบุตรคนแรกของครอบครัวจะมีพัฒนาการด้านภาษาและสังคมเร็วกว่า และอีกอย่างหนึ่ง อาจเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุตรคนเดียว ร้อยละ 47.0 บุตรคนแรกร้อยละ 28.0 บุตรคนสุดท้อง ร้อยละ 26.0 และบุตรคนกลาง ร้อยละ 6.0 ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของปัจจัยด้านนี้ได้ชัดเจน

การคลอด พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่คลอดครบกำหนด มีคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหวสูงกว่าเด็กที่คลอดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อาจเนื่องจากเด็กคลอดครบกำหนดมีความพร้อมด้านร่างกายมากกว่า

ภาวะสุขภาพ ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของเด็ก ประกอบด้วย โรคหรือความเจ็บป่วย ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีภาวะสุขภาพแตกต่างกัน คะแนนพัฒนาการเด็กไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การเจ็บป่วยของเด็กไม่รุนแรงถึงขั้นขัดขวางการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

2. ปัจจัยด้านครอบครัว

อายุของบิดามารดา ที่แตกต่างกันบุตรมีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งบิดามารดาที่มีอายุน้อย (อายุ 25-29 ปีและต่ำกว่า 25 ปีตามลำดับ) ยังมีบุตรเพียง 1 คน เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการบุตรได้ การศึกษานี้ยังพบอีกว่าเด็กที่มารดามีอายุมาก มีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินสูงกว่าเด็กที่มารดามีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า อายุบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเยาวลักษณ์ หาญวชิรพงษ์ (30) ที่พบว่า อายุของมารดาที่มาก เด็กมีคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมมากกว่า อาจเนื่องจากการเพิ่มระดับของพัฒนาการในหมวดนี้ ต้องอาศัยและการมีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การฝึกหัดจากผู้เลี้ยงดู และประสบการณ์ของผู้เลี้ยงดู สามารถส่งเสริมพัฒนาการบุตรได้

การศึกษาของบิดามารดา ที่แตกต่างกันบุตรมีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยการทดสอบค่าที โดยบิดา ร้อยละ 73.0 และมารดา ร้อยละ 75.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งลักษณะประชากรมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของปัจจัยด้านการศึกษาของบิดา มารดาต่อพัฒนาการเด็ก นอกจากนี้ บิดามารดาที่มีความรู้ในระดับเดียวกัน จะให้การดูแลไม่แตกต่างกัน บิดามารดาอาจได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงดูบุตรจากแหล่งความรู้อื่น เช่น ปู่ย่า ตายาย สื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น (18) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธีรา ฐนตระกูล และคณะ (55) ที่พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก และการศึกษาของ อภาววรรณ หนูคง (27) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีผลต่อพัฒนาการเด็กวัยทารกและวัยหัดเดิน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และวรนุช มีทรัพย์ (33) พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีระดับการศึกษาดีหรือดีมาก จะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ

เหนือกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ และการศึกษาของ สุพันธ์วิช และคณะ (56) ที่พบว่าเด็กที่ผู้เลี้ยงดูมีการศึกษาสูงจะมีระดับพัฒนาการเร็ว

สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า เด็กที่บิดามารดามีสถานสมรสแตกต่างกัน คะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อาจเนื่องจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกันถึงร้อยละ 89.4 ทำให้มองเห็นปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนพัฒนาการเด็กไม่ชัดเจน

สถานภาพการทำงานของบิดามารดา พบว่า บิดามารดาที่มีสถานภาพการทำงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อาจเนื่องจากว่าปัจจุบันบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น โอกาสที่จะได้อยู่ใกล้ชิด ฝึกฝนบุตร พัฒนาทักษะความสามารถของบุตรมีน้อย และกลุ่มตัวอย่างนี้บิดามารดามีลักษณะคล้ายกันคือ ส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน ทำให้มองเห็นความแตกต่างไม่ชัดเจนนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วัลภา บินสมประสงค์ (41) ที่พบว่า เด็กที่มารดาทำงานนอกบ้านมีคะแนนพัฒนาการดีกว่าเด็กที่มารดาทำงานในบ้านและ การศึกษาของ ลัดดาวัลย์ รอดมณี (57) ที่พบว่า เด็กที่มารดาไม่ทำงานมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กที่มีมารดาทำงานนอกบ้าน

รายได้ครอบครัว พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธีรา ฮุนตระกูล และคณะ (55) ที่พบว่ารายได้ครอบครัวไม่ได้มีผลโดยตรงกับพัฒนาการของเด็ก แต่การศึกษานี้พบว่าเด็กกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้มากมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินสูงกว่าเด็กกลุ่มครอบครัวมีรายได้น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพันธ์วิช และคณะ (56) ที่พบว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีพัฒนาการด้านภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมช้า

จำนวนบุตร พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน พัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องจากว่า ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อยหรือมากก็ให้การดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วัลภา บินสมประสงค์ (41) ที่พบว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรน้อยมีการปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรวัยเด็กตอนต้นดีกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมาก

ลักษณะครอบครัว พบว่า เด็กที่มาจากลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันมีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แสดงว่าลักษณะ

ครอบครัวเดียวหรือขยายไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการของเด็กกลุ่มตัวอย่างนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จาร์ส ปีนเงิน (24) ที่พบว่าลักษณะครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (58) ที่พบว่าญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวจะทำให้เด็กมีคะแนนพัฒนาการโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวดูแล

3. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู

พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เด็กที่บิดามารดา มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ดี มีผลทำให้บุตรมีพัฒนาการทั้งโดยรวม ด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคม ด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหวดีกว่า เด็กที่บิดามารดา มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี เนื่องจากบิดามารดาเอาใจใส่ดูแลบุตร ทำให้บุตรมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกฝนให้เด็กทำกิจวัตรประจำวัน สอนให้บุตรมีความรู้ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กำลังใจ การลงโทษอย่างเหมาะสม ให้บุตรมีโอกาสในการช่วยเหลือตนเอง (48) มีการส่งเสริมกระตุ้น พัฒนาการต่างๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จาร์ส ปีนเงิน (24) ที่พบว่าพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการมีความสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการตามวัยของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

4. ปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว

พบว่า เด็กที่บิดามารดา มีสัมพันธภาพที่แตกต่างกัน มีคะแนนพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาในกลุ่มที่มีสัมพันธภาพดีและไม่ดี ไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้ไม่มีผลต่อคะแนนพัฒนาการเด็ก ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ Crook และ Raskin (51) ที่พบว่า บิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ส่วนบิดาที่มีความขัดแย้งจะใช้อำนาจในการเลี้ยงดูบุตรหรือปล่อยปละละเลย

มารดาที่ปฏิสัมพันธ์กับบุตรแตกต่างกัน เด็กมีคะแนนพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เด็กที่มารดาปฏิสัมพันธ์อยู่ในด้านบวก มีคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่มารดาปฏิสัมพันธ์ในด้านลบ เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่าง

มารดาและบุตรเป็นปัจจัยกระตุ้นพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่สำคัญมากกว่าชนิดหรือจำนวนของเล่นชนิดอื่นหรือจำนวนของเล่นต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Doornick et al (52) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะแวดล้อมภายในครอบครัวของเด็กเมื่ออายุ 1 ปี กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่อายุ 5-9 ปี พบว่า การตอบสนองของแม่ทางอารมณ์และวาทะที่ใช้กับเด็กมีผลโดยตรงต่อระดับสติปัญญาของเด็ก และเยอาวลักษณะณ์ หาญวชิรพงศ์ (30) ศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวก มีพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมเร็วกว่า และการศึกษาของศิริกุล อิศรานุรักษ์ (58) ศึกษาผลการส่งเสริมพัฒนาการโดยครอบครัวในเด็กที่มีพัฒนาการช้า พบว่า กลุ่มทดลองที่มีทั้งบิดามารดาเข้าร่วมโครงการกระตุ้นพัฒนาการทำให้เด็กมีพัฒนาการดีที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยแยกตามบทบาทของบิดามารดา บทบาทของรัฐและบทบาทของหน่วยงานที่ให้บริการด้านแม่และเด็ก

1. บทบาทของบิดามารดา

1.1 ผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบทำให้พัฒนาการเด็กช้ากว่า บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรและใกล้ชิดบุตรมากที่สุด ควรมีความรู้ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยสนใจหาวิธีเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องนี้อยู่เสมอ ทำความเข้าใจกับความต้องการตามธรรมชาติของวัยเด็ก เรียนรู้เทคนิควิธีตอบสนองในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จำกัดปฏิสัมพันธ์ด้านลบและเพิ่มปฏิสัมพันธ์ด้านบวก ควรให้คำชมเชย รางวัลเมื่อบุตรแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่การลงโทษเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ด้านลบ พึงระมัดระวัง ไม่ทำเกินกว่าเหตุ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรในเกณฑ์ไม่ดี มีผลต่อการทำให้บุตรพัฒนาการช้ากว่า ดังนั้นบิดามารดาควรลดความเข้มงวด และไม่ปล่อยปละละเลย ต้องเอาใจใส่ดูแลลูกให้มากขึ้น ให้ความรักความอบอุ่น ให้กำลังใจ ใช้เหตุผลในการสอนลูก ส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็น ให้โอกาสบุตรให้ได้เลือก ได้เล่นอย่างอิสระ ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากวิทยุ โทรทัศน์ เปิดโอกาสให้เด็ก ได้ฝึกฝนการใช้ความสามารถของตนเอง เช่น ใน

เรื่องกิจวัตรประจำวัน การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งตัว การเข้าสังคมตามโอกาสอันควร

2. บทบาทของรัฐ

2.1 รัฐควรให้การสนับสนุนการส่งเสริม กิจกรรมทางสังคมในส่วนที่จะช่วยสนับสนุนความมั่นคงให้แก่ครอบครัวในทุกรูปแบบ เช่น กิจกรรมวันครอบครัว วันเด็ก

2.2 รัฐควรสนับสนุนให้มีการเสนอสื่อที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวันทั้งช่วงเวลาและเนื้อหาของสื่อด้วย ที่เสนอทั้งทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ และอื่นๆ เป็นต้น และควบคุมรายการที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก

2.3 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ ในทุกชุมชนที่มีความต้องการ

2.4 รัฐควรรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ตลอดจนรณรงค์ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

3. บทบาทของหน่วยงานที่ให้บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก

3.1 ประเมินพัฒนาการเด็กในเขตรับผิดชอบทุก 6 เดือน และอบรมผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ่อแม่ หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถประเมินพัฒนาการของบุตรได้ เพื่อค้นหาเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือสงสัยว่าล่าช้า และส่งต่อนักจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่แก้ไขปัญหาพัฒนาการเด็กโดยตรง

3.2 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเด็กตามวัยวิธีการอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมแก่บิดามารดา ผู้เลี้ยงดูเด็ก และที่สำคัญคือ เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น การเล่นของเด็ก การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเข้าสังคม การเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การสื่อสารกับเด็ก เป็นต้น

3.3 จัดให้มีการอบรมหรือจัดประชุมบิดามารดาและผู้ปกครองของเด็กที่นำเด็กมาฝากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในอันที่จะส่งเสริมพัฒนาการและเพิ่มทักษะต่างๆ ของเด็กในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนต่อไป

3.4 กระตุ้นให้ผู้ดูแลเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กประสานงานกับผู้ปกครองในเรื่องปัญหาต่างๆ ของเด็ก เพื่อผู้ปกครองจะได้ช่วยแก้ไขต่อไป

3.5 ควรจัดให้มีคณิศรับปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กตามวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรออกแบบวิจัยโดยศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผลการวิจัยลักษณะนี้จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาอย่างแท้จริง
2. ควรศึกษาปัจจัยจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น ผู้ดูแลเด็ก กิจกรรมสำหรับเด็ก ภาวะโภชนาการ พฤติกรรมเด็ก เป็นต้น และศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ และมีความแตกต่างกันหลาย ๆ ลักษณะ เพื่อสามารถอ้างอิงได้ชัดเจนมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดาด้วย เพราะบิดาอาจมีอิทธิพลต่อเด็กในลักษณะที่คล้ายหรือต่างจากมารดาก็ได้ ผลการวิจัยที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับบิดามารดาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

1. James, SR. & Mott, SA. Child health nursing essential care of children and families. New York : Addison-Wesley, 1988: P 81-122.
2. จรรยา สุวรรณทัต. แบบฉบับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมือง. รายงานวิจัยฉบับที่ 24 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2524.
3. ละม้ายมาศ ศรีทัตต์ และคณะ. อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการเด็กที่ตำบลนาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี. รายงานวิจัยฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติสำหรับค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2510 : 1.
4. มาซารุ อิบุระ. รอให้ออกกำลังกายแล้ว. แปลและเรียบเรียงโดย วีระ สุมิตร และ พรอนงค์ นิยมคำ. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2528:4.
5. จิตรา วสุวานิช. เด็กกับครอบครัว. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพฯ: วิศตอธีการพิมพ์, 2526.
6. ประสิทธิ์ หะรินสุต และคณะ. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2525: 3.
7. ประมวล คิดคินสัน. วัยรุ่นวัยเร่ง. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา, 2520:25.
8. Freud, Sigmund. An outline of Psychoanalysis. New York: w.w. Norton & Company, Inc., 1949: 26-29.
9. Erikson, EH. Childhood and Society. New York : Norton & Co., 1963.
10. พรอนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530 : 183.
11. Sears, Robert R. Eleanor E. Maccoby and Harry Levin. Patterns of child Rearing. New York: Row, Peterson & Co., 1957 : 138-407.
12. Munsinger Hary. Fundamental of child development. 2nd ed. New York : Holt, Rinehast and Winston, 1975:429.
13. Hurlock, EB. Child development. 6th ed. New York: Mc Graw-Hill Book, 1978.
14. Mussen, PH. The Psychological Development of the Child. 2nd ed. Englewood Cliffs, New York : Prentic-Hall, 1973.

15. Gesell, Arnold and Ilg, Frances L. *Infant and Child in the culture of today.*
New York : Harper and Brothers, 1949.
16. บังอร ศุภวิทิตพัฒนา. *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พัฒนาการของบิดา
การสนับสนุนจากคู่สมรสกับพฤติกรรมการเล่นคูบุตรของบิดา.* วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
17. สุวดี ศรีเลณวัตติ. *จิตวิทยาเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเด็ก.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาล
ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
18. Whaley, LF, & Wong, DL. *Nursing care of infant and children.* 3rd ed. st. louis:
The C.V. Mosby, 1987.
19. Frankenburg, WK. Dodds, JB. & Fendal, AW. *Denver Development Screening
Test.* Colorado : University of Colorado Medical Center, 1973.
20. Pillitteris, Adels. *Child Health Nursing Care of the growing Family.* Boston
Little, Brown and Company, 1992.
21. Marlow, PR. Redding, BA. *Textbook of Pediatric Nursing.* 6th ed. Philadelphia :
W.B. Saunders, 1988.
22. สุรางค์ จันท์เอมและสุชา จันท์เอม. *จิตวิทยาเด็ก.* กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา, 2517.
23. นิภาพรณ โสมนะพันธ์. *เปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุตรตามลำดับการเกิด
การอบรมเลี้ยงดูและสถานภาพทางเศรษฐกิจ.* วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
24. จำรัส ปิ่นเงิน. *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูในการส่งเสริม
พัฒนาการกับระดับพัฒนาการตามวัยของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.*
25. ศิริกุล ศศิณิรติศัย. *พฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กเล็กในชนบทภาค
เหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
26. Yoos, L. *Chronic Childhood illness : Development issue.* *Pediatric Nursing.* 1987;
13(1) ;25-28.

27. อภาภรณ์ หนูคง. การเจริญเติบโตพัฒนาการและภาวะสุขภาพของเด็กและ
ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อบริการของโครงการศูนย์ศึกษาเด็กเล็ก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2535.
28. Porter, CP. Clinical and research issues related to teenage mothers' childrearing
Practices. *Pediatric Nursing*. 1990; 16(1) ; 42-57.
29. ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อน
วัยเรียนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2522.
30. เขาวลัษณ์ หาญวชิรพงษ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับพัฒนาการด้านนิสัยส่วน
บุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนในสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน เขตชุมชน
ชนแออัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 2532.
31. ชูจิตต์ พิทักษ์ผล. การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ
สังคมต่ำ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515.
32. Ramey, CT. & Gowen, JW. Children of risk. *Children Today*. 1980; 9(6) : 12-16.
33. สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และวรนุช มีทรัพย์. รายงานการศึกษาการใช้แบบ
ทดสอบ DDST ในการวัดพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์
สุขวิทยาจิต, 2523.
34. Bee. H. *Social Issues in Developmental Psychology*. 2nd ed. New York:
Harper & Row Publisher, 1978:127.
35. ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. การวิจัยเจตนาคติและสตรีมีครรภ์เกี่ยวกับการ
การควบคุมการเกิดและการบริหารทารก. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 2518 ; (5)
: 11
36. Swanson, JW. et al. Psychopathology and economic status in mother-only and
mother- father families. *Child Psychiatry and Human Development*. 1989
; 20(1) : 15

37. ธีระนันท์ คำทันเจริญ. การศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตและพัฒนาของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวอุปการะและครอบครัวที่แท้จริง. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
38. Siegman, AW. Father Absence During Early Childhood and Antisocial Behavior. *Journal of Abnormal Psychology*. 1966 ; 71(1)
39. Wallerstein, JS. and Kelly, JB. The Effects of Parental Divorce Experience of the Preschool Child. *Journal of American Academy of child Psychology*. 1975 ; 14 : 600-616.
40. Servonsky, J. & Opas, SR. Nursing management of children. Boston : Jones and Bartlett. 1987:232-305.
41. วัลภา บินสมประสงค์. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของมารดา กับ พัฒนาการของเด็กวัยเด็กตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526 : 77, 80.
42. Swanwick, M. Sociological issue affecting child development. *Nursing*. 1987 ; 23(3) : 853-861.
43. ศิริพร สุวรรณทศ และ อภาพิตร พลุพทุพงษ์. การศึกษาระบาดวิทยาในครอบครัวที่มีบุตรสองคนกับปัญหาสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ศูนย์สุขภาพจิต, 2529 : 27.
44. วรตมา สุขวัฒนนันท์. การศึกษาเปรียบเทียบพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนตามลักษณะปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและการเลี้ยงดู. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
45. วาสนา จันทร์สว่าง. รักและอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ. *วารสารสุขภาพศึกษา*. 2537 ; 7(1) : 4-9.
46. เพ็ญศรี พิชัยสนธิ. อนามัยครอบครัว. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2528 : 178.
47. Roger Dorothy. *Issues in Adolescent Psychology*. New York: Mc.Graw-Hill Book Company, 1972 : 117.
48. Watson, RT. and Linggren, HC. *Psychology of the child*. 3rd ed. New York : John Willy & Sons, 1973 : 297-304.

49. ทิศนา แชมมณี และคณะ. **หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
50. Barron, AP. and Earls, E. The relation of Temperament and Social Factors to Behavior Problems in three-year old children. *Journal of Psychology and Psychiatry Allied Discipline*. 1984 ; 25(1) : 23-33.
51. Crook, T. and Raskin, A. Parent-child Relationships and Adult Depression. *Child Development*, 1981;(52):950-957.
52. Doornick, Van et al. The Relationship between twelve month Home stimulation and school Achievement. *Child Development*. 1981 ; (52) : 1080-1083.
53. มรุรส วีระกำแหง. **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ การคิดแบบไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การอบรมเลี้ยงดูให้พึ่งตนเอง ในการยับยั้งการพึ่งตนเองของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี 2515.
54. Foster R. Hunsberger M. and Anderson J. *Family-Center Nursing Care of Children*. Philadelphia: W.B. Saunders Company, 1989.
55. สุธีรา ยุทธระกุล สุมณฑา สิทธิพงศ์สกุล และสุภาวดี ลิ้มปนาทร. **การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนที่เลี้ยงดูที่บ้านกับในศูนย์เลี้ยงดูเด็กกลางวันชุมชนจตุรมิตรสัมพันธ์ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ :ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2533.
56. Supanvanich, S. Laksanavicharn,U. Sriyaporn,P. et al. Factors related to children's development delays. *Thai Journal Epidemiology*.1(1); 1992:4-16.
57. ลดาวัลย์ รอดมณี. **การเข้าร่วมแรงงานของสตรี และคุณภาพของการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523 : 123.
58. ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และ ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา **ผลการส่งเสริมพัฒนาการในครอบครัว ในรายงานการวิจัยเรื่อง พัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยครอบครัว**. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. 2534 : 13-32.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก

DENVER DEVELOPMENTAL SCREENING TEST

STO. = STOMACH
SIT = SITTING

PERCENT OF CHILDREN PASSING
25 50 75 90

May pass by report _____
Footnote No. _____
see back of form

Test Item

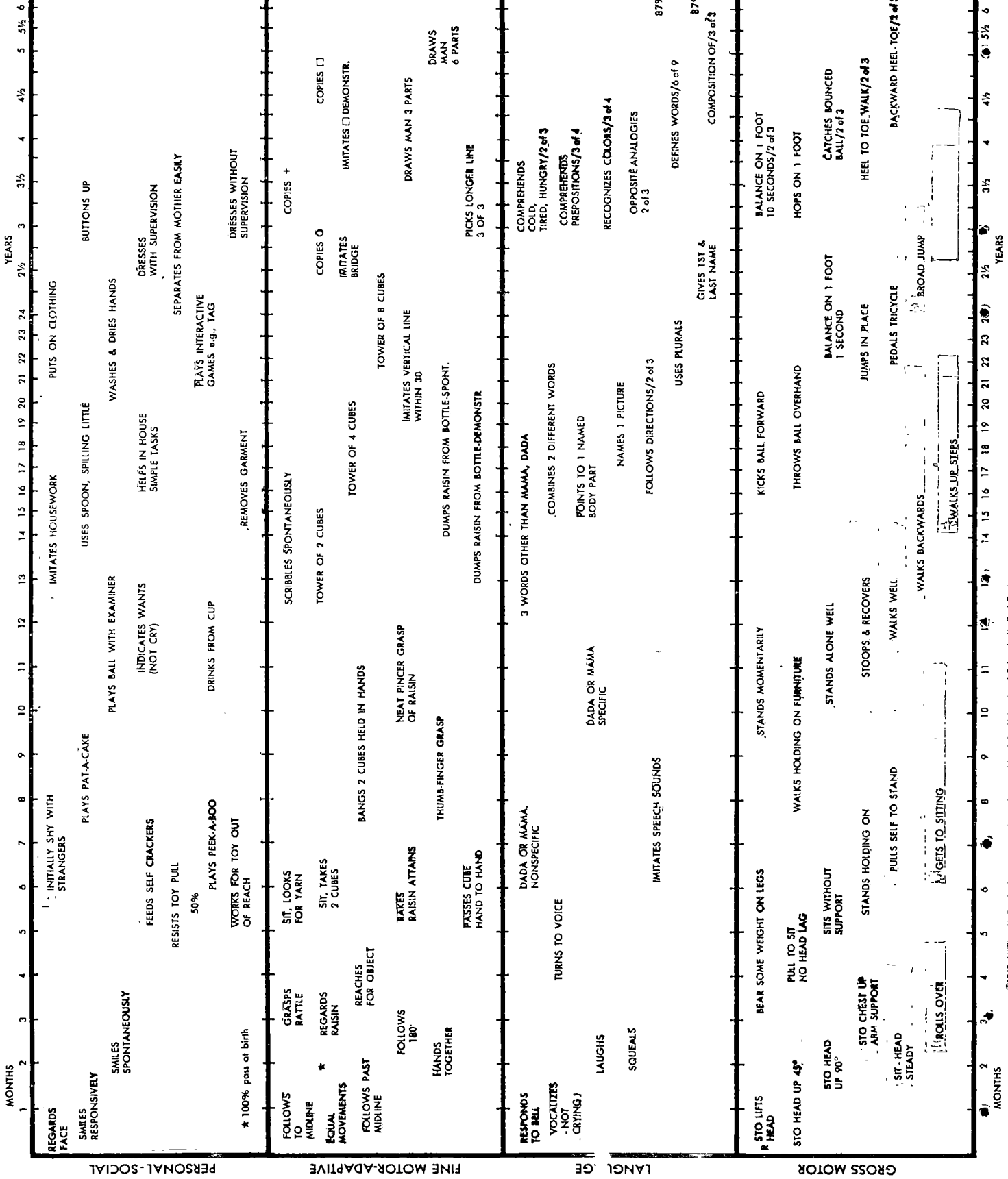
Date _____
Name _____
Birthdate _____
Hosp. No. _____

PERSONAL - SOCIAL

FINE MOTOR-ADAPTIVE

LANGUAGE

GROSS MOTOR

DATE

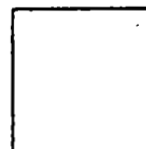
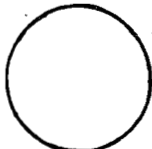
NAME

BIRTHDATE

HOSP. NO.

DIRECTIONS

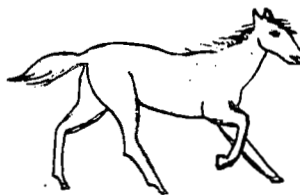
1. Try to get child to smile by smiling, talking or waving to him. Do not touch him.
2. When child is playing with toy, pull it away from him. Pass if he resists.
3. Child does not have to be able to tie shoes or button in the back.
4. Move yarn slowly in an arc from one side to the other, about 6" above child's face. Pass if eyes follow 90° to midline. (Past midline; 180°)
5. Pass if child grasps rattle when it is touched to the backs or tips of fingers.
6. Pass if child continues to look where yarn disappeared or tries to see where it went. Yarn should be dropped quickly from sight from tester's hand without arm movement.
7. Pass if child picks up raisin with any part of thumb and a finger.
8. Pass if child picks up raisin with the ends of thumb and index finger using an over hand approach.

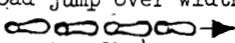
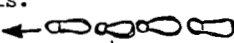

9. Pass any enclosed form. Fail continuous round motions.
10. Which line is longer? (Not bigger.) Turn paper upside down and repeat. (3/3 or 5/6)
11. Pass any crossing lines.
12. Have child copy first. If failed, demonstrate

When giving items 9, 11 and 12, do not name the forms. Do not demonstrate 9 and 11.

13. When scoring, each pair (2 arms, 2 legs; etc.) counts as one part.
14. Point to picture and have child name it. (No credit is given for sounds only.)

15. Tell child to: Give block to Mommie; put block on table; put block on floor. Pass 2 of 3. (Do not help child by pointing, moving head or eyes.)
16. Ask child: What do you do when you are cold? ..hungry? ..tired? Pass 2 of 3.
17. Tell child to: Put block on table; under table; in front of chair, behind chair. Pass 3 of 4. (Do not help child by pointing, moving head or eyes.)
18. Ask child: If fire is hot, ice is ?; Mother is a woman, Dad is a ?; a horse is big, a mouse is ?. Pass 2 of 3.
19. Ask child: What is a ball? ..lake? ..desk? ..house? ..banana? ..curtain? ..ceiling? ..hedge? ..pavement? Pass if defined in terms of use, shape, what it is made of or general category (such as banana is fruit, not just yellow). Pass 6 of 9.
20. Ask child: What is a spoon made of? ..a shoe made of? ..a door made of? (No other objects may be substituted.) Pass 3 of 3.
21. When placed on stomach, child lifts chest off table with support of forearms and/or hands.
22. When child is on back, grasp his hands and pull him to sitting. Pass if head does not hang back.
23. Child may use wall or rail only, not person. May not crawl.
24. Child must throw ball overhand 3 feet to within arm's reach of tester.
25. Child must perform standing broad jump over width of test sheet. (8-1/2 inches)
26. Tell child to walk forward, heel within 1 inch of toe. Tester may demonstrate. Child must walk 4 consecutive steps, 2 out of 3 trials.
27. Bounce ball to child who should stand 3 feet away from tester. Child must catch ball with hands, not arms, 2 out of 3 trials.
28. Tell child to walk backward, toe within 1 inch of heel. Tester may demonstrate. Child must walk 4 consecutive steps, 2 out of 3 trials.

DATE AND BEHAVIORAL OBSERVATIONS (how child feels at time of test, relation to tester, attention span, verbal behavior, self-confidence, etc.):

ตาราง 1 พัฒนาการปกติของเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี

อายุ	กล้ามเนื้อใหญ่	กล้ามเนื้อเล็ก	ภาษา	สังคม
แรกเกิด	- นอนงอแขนขา - เคลื่อนไหวแขนหรือขา พร้อมกันทั้ง 2 ข้าง	- มองจ้อง 8-9 นิ้ว	- หยุดฟังเสียง - ร้อง	- มองหน้าอย่างไม่มีความ หมาย
1 เดือน	- ผงกศีรษะ - ชันคอได้ชั่วคราว	- กำมือแน่น - มองตามไม่เกินเส้นกึ่ง กลางของตัว	- ตอบสนองต่อ เสียงกระดิ่ง - ทำเสียงในคอ	- มองหน้า
2 เดือน	- เมื่อนอนคว่ำจะ ชันคอได้ 45 องศา	- มองตามได้เลยแนวเส้น กึ่งกลาง	- ฟังเสียง - หันหาเสียง	- สบตา ยิ้มตอบ - แสดงความสนใจ
3-4 เดือน	- ยกอกจากพื้นได้ - เมื่อนอนคว่ำจะชันคอได้ 90 องศา - จับนั่งชันคอได้ดี	- มองตามได้ 180 องศา - ไขว่คว้าของใกล้ตัว - เล่นมือตัวเอง - ถือของได้ชั่วคราว คว่ำ ของใกล้มือ	- ส่งเสียงโต้ตอบ - หัวเราะ ส่งเสียง เมื่อดีใจ สนุกสนาน	- ยิ้มตอบ ยิ้มทัก - จำแม่หรือคนเลี้ยงได้ - ชอบให้อุ้ม
3-4 เดือน	- นอนคว่ำ หายใจได้เอง - เมื่อดึงมือหรือข้อมือเด็ก ให้ลุกขึ้นนั่งศีรษะจะไม่ ห้อย	- คว่ำของด้วยฝ่ามือ หยิบของมือเดียวและ เปลี่ยนมือได้ - มองตามสิ่งของและ ไขว่คว้า	- หันตามเสียงเรียก - เล่นน้ำลาย	- เล่นเงาตัวเองในกระจก - ถือขนมบึ่งกินเอง - ไม่ยอมปล่อยของเล่นจาก มือเมื่อถูกแย่ง - หัดคมมือ
7-8 เดือน	- เกาะยืน ได้ชั่วคราว - คลาน ลุกขึ้นนั่งเอง - ดึงตัวเองให้ลุกขึ้นยืน	- ถือของเล่นมือละอย่างได้ - จับของกระแทกพื้น - มองหาของเล่นชิ้นเล็กๆ ที่หล่น	- เลียนเสียงพูดง่ายๆ - เรียกพ่อ แม่	- เล่นจ๊ะเอ๋ - นอนหงายเอาเท้าใส่ปาก - หาทางหยิบของเล่นที่อยู่ ใกล้ตัว
9-10 เดือน	- นั่งเองได้มั่นคง - คลานได้ดี - เกาะยืนได้นาน - เกาะเดิน	- หยิบของด้วยนิ้วหัวแม่มือ และนิ้วชี้ - ค้นหาของ เปิดของที่ ซ่อนไว้ได้	- เข้าใจภาษามาก ขึ้น - เข้าใจสีหน้าและท่า ทาง - รู้จักชื่อตนเอง - เลียนเสียงต่างๆ ได้ มากขึ้น	- เล่นชะล่า บ่ายบาย - ร้องจะไปตามแม่ - อายเมื่อพบคนแปลกหน้า

อายุ	กล้ามเนื้อใหญ่	กล้ามเนื้อเล็ก	ภาษา	สังคม
11-12 เดือน	- ยืนมองได้ชั่วขณะ - แขนขากางเพื่อทรงตัว - ก้มหยิบของและยึดตัวขึ้นยืนได้เอง - หัดก้าวเดิน	- ใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้หยิบของชิ้นเล็กได้ - ถัดขึ้น	- เรียกพ่อ แม่ได้ - พูดเป็นคำๆ ได้ - ทำท่าทางตามคำสั่ง - ฟังและเข้าใจคำสั่งง่ายๆ ได้ - รู้จักแสดงกิริยาประกอบ คำพูด เช่น ไม่เอา สาธุ	- เลียนท่าทาง - ร่วมมือในการแต่งตัว - กลิ้งบอลโต้ตอบได้ - ชอบสำรวจ
หนึ่งปีครึ่ง	- เดินได้คล่อง - คลานขึ้นบันได	- จับปากกา ดินสอหัดเขียนได้แต่ไม่เป็นรูป - วางของซ้อนกัน 2 ชั้น	- พูดเป็นคำที่มีความหมายได้หลายคำ - ที่ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ตามคำบอก	- ดื่มน้ำจากถ้วย - เริ่มใช้ช้อนตักอาหารป้อนตนเอง - บอกความต้องการได้ เช่น ดึงหรือพูด
2 ปี	- เดินถอยหลัง - วิ่ง - ก้มหยิบของโดยไม่หก - ล้ม - จูงมือเดียวขึ้นบันได - ตะบอลได้ - ขว้างบอลได้	- เปิดหนังสือทีละ 2-3 หน้า - ชีตเขียนเป็นเส้นบนกระดาษ - วางบล็อกซ้อนกันได้ 3-4 ชั้น - ลากเส้นตามแนวตรงและแนวตั้ง	- ซ้ำรูปภาพตามคำบอกได้ - พูด 2-3 คำต่อกันอย่างมีความหมาย - เรียกสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - บอกชื่อตัวเองได้ - พูดซ้ำๆ เลียนแบบ - รู้จักสรรพนามบางคำ เช่น ฉัน เขา - ชอบฟังนิทาน	- ถือถ้วยดื่มน้ำเอง - ถอดเสื้อผ้าได้เอง - ป้อนอาหารตัวเองโดยไม่หกมากนัก - คู้มและโอดู๊กตา - บอกได้เมื่อจะถ่าย - ทำงานบ้านง่ายๆ เช่น กวาดพื้น เก็บของเล่น
3 ปี	- กระโดดไกลพร้อมกัน 2 เท้า - ซอบบินน้ำขึ้น - เดินขึ้นลงบันได - ซ้ำสามล้อ	- วาดวงกลมตามแบบ - พยายามใช้กรรไกรตัดกระดาษ - รู้จักสั้นยาว - ซ้อนลูกบาศก์ได้ 8 ชั้น	- บอกชื่อ สกุลได้ - พูดเป็นประโยคง่ายๆ 3-5 คำ - ซ่างซักถาม - ร้องเพลงเด็กๆ ได้	- ถอดรองเท้าได้เอง - เล่นกับเพื่อนและแบ่งของเล่นให้เพื่อน - รู้จักเพศของตนเอง - ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง อย่าง เช่น แปรงฟัน ปลดกระดุมเม็ดโตๆ

อายุ	กล้ามเนื้อใหญ่	กล้ามเนื้อเล็ก	ภาษา	สังคม
4 ปี	- กระโดดเท้าเดียว - ทรงตัวบนขาเดียวได้นาน - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้า	- วาดรูปสี่เหลี่ยมได้ - ลอกรูปกากระบาด - รู้จักสี 2-3 สี - วาดรูปคนได้	- ถามคำถามมากขึ้น - พูดเป็นประโยคที่จำได้ - ร้องเพลงได้เก่ง - เข้าใจความหมายดีขึ้น เช่น นหนาว ร้อน นิว	- แต่งตัวเองได้ โดยไม่ต้องช่วย - เล่นรวมกลุ่มได้ดี - ไม่มีสภาวะรุดที่นอนและควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้
5 ปี	- กระโดดสลับเท้าได้ - กระโดดข้ามสิ่งกีดขวาง - ยืนขาเดียวได้นาน - รับบอลที่กระดอนขึ้นได้	- วาดรูปสามเหลี่ยมได้ - วาดรูปคนมีอวัยวะ 3 ส่วน เช่น นู ตา จมูก - เดินต่อเท้าตามแบบ - พูดเป็นประโยคยาวๆ - ถามอย่างมีเหตุผลขึ้น	- นับเลขได้ถึง 20 - จำอักษรได้บางตัว - อธิบายลักษณะสิ่งของได้ พอเข้าใจ	- เล่นตามจินตนาการ - เล่นแข่งขันกัน - แต่งตัวเองได้ดี
6 ปี	- เดินต่อเท้า ถอยหลังได้ - ขว้างของได้ไกลๆ - รับลูกบอลที่โยนมาได้ - ยืนขาเดียวขณะหลับตาได้	- วาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนได้ - เขียนอักษรได้ - วาดรูปคนมีอวัยวะ 6 ส่วน	- ชอบอ่านหนังสือ - อธิบายเรื่องจากรูปภาพ - สะกดคำง่ายๆ ได้ - รู้จักวันในสัปดาห์ - อธิบายความหมายของคำได้	- ผูกเชือกรองเท้าได้ - รู้จักซ้าย-ขวา - รู้จักเข้า-เย็น

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามหมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว (15 ข้อ)

คำแนะนำในการตอบ : โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ()

และเขียนข้อความเติมลงในช่องว่างที่เว้นไว้ด้วย

1. ชื่อเด็ก.....นามสกุล..... เพศ.....
2. เด็กอายุปีเดือน (วัน เดือน ปีเกิด)
3. เป็นลูกคนที่
4. จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน นับรวมทั้งตัวเด็กด้วย จำนวน.....คน
5. เมื่อตั้งท้องลูกคนนี้ท่านตั้งใจจะมีหรือต้องการมีหรือไม่
 - () ต้องการ
 - () ไม่ต้องการ เพราะ.....
6. บุตรคนนี้คลอด
 - () ครบกำหนด
 - () ก่อนกำหนด อายุครรภ์ เดือน
7. ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบันลูกคนนี้เคยเจ็บป่วยร้ายแรงหรือไม่
 - () เคย ครั้ง ระบุ.....
 - () ไม่เคย
8. ปัจจุบันเด็กอยู่กับ
 - () บิดาและมารดา
 - () บิดาหรือมารดา (ระบุ).....
 - () ญาติ (ระบุ)
 - () บุคคลอื่นๆ (ระบุ)
9. สถานภาพสมรสของบิดามารดาเด็กในปัจจุบัน
 - () อยู่ด้วยกัน
 - () แยกกันอยู่ เพราะ () สามีย่างทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ
 - () หย่าร้าง
 - () หม้าย (เสียชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง)
 - () อื่นๆ (ระบุ).....

10. บิดาของเด็กอายุ.....ปี

- จบการศึกษาสูงสุด.....(เช่น ป.4/ม.ศ.3/ปริญญาตรี)
- มีอาชีพ (ระบุงานที่ทำ)
- มีรายได้หรือเงินเดือน ๆ ละ บาท

11. มารดาของเด็กอายุปี

- จบการศึกษาสูงสุด
- มีอาชีพ (ระบุงานที่ทำ)
- มีรายได้หรือเงินเดือน ๆ ละ บาท

12. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว คน

13. ลักษณะครอบครัว

- () ครอบครัวที่มีเพียง พ่อ แม่ ลูก
- () ครอบครัวที่มี พ่อแม่ ลูก และนุ้ยย่า ตายาย
- () ครอบครัวที่มีญาติ หรือมีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย

14. ผู้ที่ดูแลใกล้ชิดบุตรของท่านมากที่สุดในระยะ 1 ปีแรก (โดยเฉพาะเวลากลางวัน)
เรียงตามลำดับ

1.
2.
3.

15. ผู้ที่ดูแลใกล้ชิดบุตรของท่านมากที่สุดตั้งแต่เด็กอายุ 1 ปี จนถึงปัจจุบัน (โดยเฉพาะในเวลากลางวัน) เรียงตามลำดับ

1.
2.
3.

แบบสอบถามหมวดที่ 2 สัมพันธภาพภายในครอบครัว

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา (จำนวน 20 ข้อ)

ถามเฉพาะสามีภรรยาอยู่ด้วยกัน

คำแนะนำในการตอบ : โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างรอบคอบและกรุณาเลือกเพียง 1

คำตอบ ตามความเป็นจริงมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถาม () มารดา () บิดา

1. ท่านและสามีมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจหรือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้านบ้างหรือไม่ เช่น ไปดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ ปลูกต้นไม้ เดินซื้อของ เป็นต้น
 - () นาน ๆ ครั้ง (น้อยกว่าเดือนละครั้ง)
 - () เป็นบางครั้ง (เดือนละครั้ง)
 - () บ่อยครั้ง (สัปดาห์ละครั้ง หรือมากกว่า)
2. สามีของท่านมีความเข้าใจในอุปนิสัยของท่าน เช่น เป็นคนโกรธง่ายหายเร็ว เป็นคนไม่ค่อยพูดเก็บความรู้สึก เป็นต้น
 - () ไม่เข้าใจ
 - () เข้าใจในบางเรื่อง
 - () เข้าใจในทุกเรื่อง
3. สามีของท่าน รู้ใจว่าท่านชอบหรือไม่ชอบอะไร เช่น ชอบดูภาพยนตร์ประเภทรักหรือตื่นเต้น ชอบรับประทานอาหารรสเผ็ดจัด เป็นต้น
 - () ไม่รู้
 - () รู้เรื่องบ้าง
 - () รู้ทุกเรื่อง
4. การใช้เงินของครอบครัวของท่านทำอย่างไร
 - () สามีตัดสินใจทุกเรื่อง
 - () ท่านตัดสินใจเองทุกเรื่อง
 - () ร่วมวางแผน หรือปรึกษาหารือกันในบางเรื่อง
 - () วางแผนและตกลงกันก่อนในทุกเรื่อง

5. เมื่อท่านมีปัญหา มีเรื่องกดดันใจหรือเจ็บป่วย สามีสองท่านสนใจช่วยแก้ไขปัญหานั้นหรือไม่

- () ไม่สนใจช่วยเหลือเลย
- () สนใจช่วยเหลือเป็นบางครั้ง
- () สนใจช่วยเหลือทุกครั้ง

6. เมื่อท่านมีเรื่องกดดันใจ กังวลใจ ท่านระบายปัญหานี้กับใคร

- () ญาติ
- () เพื่อน
- () สามี

7. ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ท่านและสามีพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ ไปอย่างไร

- () ไม่ค่อยได้พูดคุยกัน
- () พูดคุยกันเฉพาะเรื่องที่สำคัญๆ เท่านั้น
- () พูดคุยกันบ่อยในทุกเรื่อง

8. สามีสองท่านมีเวลาปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของกันและกันหรือไม่

- () ไม่มีเวลา
- () มีเวลาปรึกษากันเป็นบางครั้ง
- () มีเวลาปรึกษากันบ่อย

9. ใครเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญในครอบครัว

- () ญาติผู้ใหญ่ (บิดา มารดา ของฝ่ายสามีหรือภรรยา)
- () สามีสองท่าน เป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองแต่ฝ่ายเดียว
- () สามีสองท่านช่วยกันตัดสินใจปัญหานั้น โดยร่วมกันคิดหาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด

10. เมื่อท่านและสามีสองมีเรื่องขัดแย้งกัน หรือมีความไม่เข้าใจระหว่างกัน ท่านแก้ปัญหาอย่างไร

- () เฉยๆ ไม่ทำอะไร ทั้งท่านและสามี
- () ขอให้ญาติหรือเพื่อนมาช่วยไกล่เกลี่ย
- () หาทางปรับความเข้าใจกันเองทั้งสองฝ่าย

11. ภายหลังที่ท่านและสามีมีเรื่องขัดแย้งหรือทะเลาะกันสัมพันธ์ภาพระหว่างท่านและสามีเปลี่ยนแปลงหรือไม่
- () เปลี่ยนแปลงและใช้เวลานานมากในการกลับคืนสู่สัมพันธ์ภาพเดิม
 - () เปลี่ยนแปลง และต้องใช้เวลาบ้างในการกลับคืนสู่สัมพันธ์ภาพเดิม
 - () ไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงเหมือนเดิม
12. ท่านและสามีพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศกันบ้างหรือไม่
- () ไม่พูดคุยกันเลย
 - () พูดคุยกันบางครั้ง
 - () พูดคุยกันได้อย่างเปิดเผย
13. โดยปกติ ท่านและสามีมีเพศสัมพันธ์กันบ่อยเพียงใด
- () น้อยกว่าเดือนละครั้ง
 - () เดือนละ 1-2 ครั้ง
 - () สัปดาห์ละ 1-2 ครั้งหรือมากกว่า
14. เมื่อสิ้นสุดการมีเพศสัมพันธ์ในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ท่านรู้สึกอย่างไร
- () ไม่พอใจ
 - () เฉยๆ
 - () พอใจ
15. ท่านและสามีเคยได้มีการปรึกษากันเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ต้องการและปรึกษาหารือกันในเรื่องการคุมกำเนิดร่วมกันหรือไม่
- () ไม่เคยเลย
 - () คุยกันบางครั้ง
 - () คุยกันบ่อยครั้ง
16. สามีของท่านมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ (เช่น ป้อนข้าว เล่นกับลูก หรือ อาบน้ำให้ลูก เป็นต้น)
- () ไม่เคยเลย
 - () บางครั้ง
 - () บ่อยครั้ง

17. สมาชิกของท่านมีส่วนช่วยเหลือในงานบ้านบ้างหรือไม่ (เช่น ซ่อมแซมสิ่งต่างๆ ดูแลต้นไม้ ทำความสะอาดบ้าน ทำอาหาร ซักผ้า เป็นต้น)

- () ไม่ได้ช่วยเหลือเลย
- () ช่วยบ้างเป็นบางครั้ง
- () ช่วยทุกครั้ง

18. สมาชิกของท่านมีความรับผิดชอบในการหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวเพียงใด

- () ไม่รับผิดชอบเลย
- () รับผิดชอบบ้าง ไม่สม่ำเสมอหรือให้เพียงบางส่วนของการใช้จ่าย
- () รับผิดชอบดีสม่ำเสมอ

19. ท่านและสมาชิกของท่านเคยปรึกษากันเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่

- () ไม่เคย
- () ปรึกษาบางครั้ง
- () ปรึกษามั้ย่อยครั้ง

20. ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในฐานะพ่อบ้าน

- () ไม่พอใจ ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไข
- () พอใจปานกลาง
- () พอใจมาก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร (จำนวน 12 ข้อ)

1. เมื่อท่านกลับจากที่ทำงาน หรือกลับจากธุระข้างนอก ลูกของท่านแสดงอาการดีใจและวิ่งมาหาท่าน ส่วนใหญ่ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

- () กอด หอมแก้ม อุ้ม และพูดคุยกับลูก
- () ยิ้มรับและพูดคุยด้วย
- () เฉยๆ ไม่แสดงออกอะไรเลย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

2. โดยปกติท่านพาลูกไปนอกบ้านบ่อยแค่ไหน

- () เดือนละ 2-4 ครั้ง
- () เดือนละ 1 ครั้ง
- () นานๆ ครั้ง

- () อื่นๆ (ระบุ)
3. ท่านทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับลูก เล่น พุดคุย หยอกล้อกับลูกบ่อยแค่ไหน
- () ทุกวัน วันละประมาณ.....ชั่วโมง
- () สัปดาห์ละ 2-4 วัน
- () สัปดาห์ละครั้ง หรือน้อยกว่า
- () อื่นๆ (ระบุ)
4. เมื่อลูกของท่านแสดงออกถึงความต้องการจะเข้ามาช่วยท่าน ในขณะที่ท่านกำลังทำงานบ้านหรือปรุงอาหารอยู่ ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร
- () ยอมให้ช่วย โดยให้ทำในสิ่งที่คิดว่าเขาจะทำได้
- () ยอมให้มีส่วนร่วม แต่ไม่ได้มอบงานอะไรให้โดยเฉพาะ
- () ไม่ให้ทำ เพราะเด็กยังเล็ก
- () อื่นๆ (ระบุ)
5. เมื่อลูกทำความดี เช่น ช่วยงานที่ท่านให้वानให้ทำ ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร
- () กล่าวชมเชยทันทีที่เด็กกระทำ แสดงความพอใจ ชอบใจ
- () พยักหน้ารับรู้ หรือยิ้ม
- () เฉย ๆ
- () อื่นๆ (ระบุ)
6. ถ้าลูกไม่ยอมเข้านอน เพราะมัวเล่นกับของเล่น หรือดูภาพนิทาน ท่านทำอย่างไร
- () อธิบายให้ฟังว่าตึกแล้ว ควรเก็บของเล่นหรือหนังสือไว้ดูพรุ่งนี้
- () เก็บหนังสือหรือของเล่น และบอกให้ไปนอน
- () ดุว่าลูก และบังคับให้ไปนอน
- () อื่นๆ (ระบุ)
7. โดยปกติท่านอบรมสั่งสอนลูก ให้มีระเบียบวินัยหรือมีหลักปฏิบัติต่อลูกอย่างแน่นอนสม่ำเสมอหรือไม่ เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร นอนเป็นเวลา หรือเก็บของเล่นให้เรียบร้อยหลังจากเลิกเล่นแล้ว
- () มีระเบียบแน่นอน สม่ำเสมอ
- () มีระเบียบเป็นบางครั้ง ไม่แน่นอน
- () แล้วแต่เด็กจะปฏิบัติเอง
- () อื่นๆ (ระบุ).....

8. เมื่อท่านอยู่กับลูกในแต่ละวัน ท่านรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือเบื่อหน่ายหรือหงุดหงิดเพียงใด

- () สนุกสนานมากกว่าเบื่อหน่าย หรือหงุดหงิด
- () ทั้งสนุกสนาน และเบื่อหน่ายหรือหงุดหงิดพอๆ กัน
- () เบื่อหน่าย หรือหงุดหงิดมากกว่าความสนุกสนาน
- () อื่นๆ (ระบุ)

9. ถ้าลูกของท่านเล่นของที่มีอันตราย เช่น ไม้ขีดไฟ มีด และห้ามแล้วไม่เชื่อฟัง ท่านปฏิบัติอย่างไร

- () อธิบายถึงอันตรายอย่างมีเหตุผล
- () ขูให้เด็กกลัว
- () ตีลูกเพื่อให้กลัว
- () อื่นๆ (ระบุ).....

10. เมื่อลูกต้องการทำอะไรด้วยตัวเอง (เช่น จะป้อนข้าวตนเอง อาบน้ำเอง แต่งตัวเอง ฯลฯ) ท่านปล่อยให้ลูกทำเองตามความต้องการหรือไม่

- () ปล่อยให้ทำเอง ชมเชย และดูแลช่วยเหลือบ้าง
- () ปล่อยให้บ้าง บางครั้งทำให้เลย
- () ไม่ปล่อยให้ทำเอง เพราะเสียเวลา
- () อื่นๆ (ระบุ).....

11. เวลาที่ท่านบอกให้ลูกทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ท่านต้องการให้ลูกทำ เช่น กินข้าว อาบน้ำ หรือเข้านอน เมื่อลูกปฏิเสธ ไม่ยอมทำ ท่านรู้สึกหงุดหงิด จนต้องดุว่าเสียงดัง หรือตีลูกเพียงใด

- () ไม่เคยเลย
- () สักคำหึห่า 3-4 ครั้ง
- () วันละหลายครั้ง
- () อื่นๆ (ระบุ).....

12. เมื่อลูกๆ เล่าเรื่องหรือซักถามเรื่องราวต่างๆ ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

- () สนใจฟัง และได้ตอบด้วยทุกครั้ง
- () ฟังเฉยๆ ไม่ได้ตอบหรือถามอะไร
- () ไม่ค่อยสนใจฟัง เพราะรำคาญ
- () อื่นๆ (ระบุ)

แบบสอบถามหมวดที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูบุตร (จำนวน 30 ข้อ)

คำแนะนำในการตอบ : โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างรอบคอบและกรุณาเลือกตอบ 1

คำตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. ใครเป็นผู้เลี้ยงดูลูกของท่าน

- () บิดาและมารดาของเด็ก
- () บิดาหรือมารดาของเด็ก (ระบุ)
- () ญาติ (ระบุ).....
- () บุคคลอื่น (ระบุ).....

2. ในช่วง 1 ปีแรก ท่านให้ลูกคนนี้กินนมอย่างไร

- () นมแม่ อย่างเดียวนานเดือน
- () นมผสม อย่างเดียวนาน.....เดือน
- () ให้นมแม่ นาน.....เดือน จากนั้นให้นมผสม นานเดือน
- () อื่นๆ (ระบุ).....

3. ท่านให้นมลูกอย่างไร

- () ให้ตามเวลาที่กำหนด
- () ให้ทุกครั้งที่ลูกร้อง
- () ไม่แน่นอน

4. ในช่วงอายุ 1 ปีแรกของบุตร ท่านให้เวลาอยู่กับลูกวันละ ชั่วโมง

5. ตั้งแต่อายุ 1 ปี จนถึงปัจจุบันท่านให้เวลาอยู่กับลูกวันละ ชั่วโมง

6. ท่านฝึกให้ลูกขับถ่ายอุจจาระตรงเวลาอย่างไร

- () ฝึกสม่ำเสมอ ท่านฝึกตั้งแต่อายุปีเดือน
- () ฝึกนานๆ ครั้ง

- () ไม่ฝึก
7. ท่านฝึกให้ลูกปฏิบัติกิจวัตรประจำวันหรือไม่อย่างไร (เช่น การแต่งตัวเอง การรับประทานอาหารเอง การอาบน้ำ)
- () ให้ปฏิบัติบ่อย ๆ ครั้ง
- () ให้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- () ไม่ฝึก
8. ท่านเล่นให้ลูกฟังก่อนนอนหรือไม่
- () เล่น มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- () เล่น 1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- () ไม่เล่นเลย
9. ท่านให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างไร
- () ให้มีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เพราะเด็กเป็นส่วนสำคัญของครอบครัว
- () ให้มีส่วนร่วมบางกิจกรรม ตามความสามารถของเด็ก
- () ไม่ให้มีส่วนร่วมเพราะยังเด็กเกินไป
10. เมื่อลูกทำงานสำเร็จท่านปฏิบัติอย่างไร
- () พุดชมเชย กอดจูบ ทุกครั้ง
- () ยิ้มกับลูกและพุดชม บางครั้ง
- () เฉย ๆ ไม่แสดงออกอะไรเลย
11. เมื่อลูกท่านทำงานล้มเหลวหรือทำให้ท่านรู้สึกเสียหน้า ท่านปฏิบัติอย่างไร
- () ให้กำลังใจและให้โอกาสหัดทำจนสำเร็จ
- () เฉย ๆ ไม่แสดงออกอะไรเลย
- () ชู่ ว่าลูกที่ไม่ปฏิบัติตามที่ท่านแนะนำ
12. เมื่อลูกซักถามเรื่องราวต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นท่านปฏิบัติอย่างไร
- () ฟังอย่างสนใจและตอบคำถามทุกครั้ง
- () ฟังและตอบคำถาม บางครั้ง เมื่อว่าง
- () เฉย ๆ หรือบอกให้ลูกเงียบให้ไปคุยกับคนอื่น
13. ในการเลือกซื้อเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ของลูก อาหาร ท่านปฏิบัติอย่างไร
- () ให้อิสระแก่ลูกเองเสมอ
- () อนุญาตให้ลูกเลือกบางครั้ง

- () ท่านเป็นผู้ตัดสินใจเลือกให้เสมอ
14. เมื่อลูกกระทำผิดหรือทำข้าวของในบ้านเสียหาย ท่านปฏิบัติอย่างไร
- () ให้อภัยและแนะนำสั่งสอนให้รู้จักระมัดระวัง
- () เฉย ๆ ไม่แสดงออกอะไรเลย และซื้อของมาทดแทน
- () ดุด่า ตีด้วยความโกรธให้เด็กกลัวไม่กล้าทำอีก
15. เมื่อลูกทำให้ท่านโกรธ ท่านปฏิบัติอย่างไร
- () บอกให้รู้ว่าโกรธพร้อมทั้งบอกสาเหตุ
- () เฉย ๆ ไม่แสดงออกอะไรเลย
- () ดุด่าลูกและตีด้วยความโกรธ
16. ท่านปฏิบัติอย่างไรในเรื่องการนอนของลูก
- () ให้นอนตามเวลาที่กำหนดทุกวัน
- () ยืดหยุ่นตามความต้องการของเด็ก
- () ไม่แน่นอน
17. ท่านปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับเวลาในการรับประทานอาหารของลูก
- () รับประทานอาหารตามกำหนดเวลา
- () รับประทานอาหารเมื่อเด็กหิว
- () รับประทานอาหารเมื่อท่านปรุ้งเสร็จ หรือเมื่อท่านสะดวก
18. ท่านฝึกให้ลูกของท่านรับประทานอาหารเองหรือไม่
- () ฝึกให้ลูกรับประทานอาหารเองตามความพร้อมของลูก
- () ช่วยป้อนอาหารให้ลูกทุกมื้อโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของลูก
- () ตี ดุ เมื่อลูกทำเลอะเทอะ
19. ท่านให้ลูกรับประทานอาหารประเภทใด
- () อาหารที่ปรุ้งสุกใหม่ ๆ มีคุณค่าอาหาร และตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ให้ลูกกินง่าย
- () ชนิดเดียวกับที่ท่านรับประทาน
- () อาหารที่เด็กชอบและต้องการ
20. ในการแสดงความรักต่อลูกท่านปฏิบัติอย่างไร
- () กอดจูบ พุดคุย เอาใจใส่ ใกล้ชิดลูกบ่อยๆ และบอกลูก
- () กอดจูบ พุดคุยกับลูกนานๆ ครั้ง
- () ไม่ค่อยได้แสดงออกเพราะไม่มีเวลา

21. ท่านปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับการเล่นของลูก
- () ให้อิสระแก่ลูกที่จะเลือกของเล่น เวลาเล่น กระตุ้นให้ลูกคิดสร้างสรรค์
 - () แนะนำการเล่น กำกับให้ลูกเล่นตาม
 - () ปลดปล่อยให้เล่นเอง และกำชับไม่ให้ของเสียหาย
22. เกี่ยวกับอุปกรณ์การเล่นของลูก ท่านปฏิบัติอย่างไร
- () ประดิษฐ์ของเล่น จากวัสดุหรือเหลือใช้
 - () ชื่อของเล่นให้บุตรเล่น
 - () ไม่ได้จัดหา เพราะไม่มีเวลา และคิดว่าไม่จำเป็นให้บุตรหาของเล่นเอง
23. ท่านฝึกวินัย ศึกษามารยาทความประพฤติของลูกอย่างไร
- () ฝึกตั้งแต่ลูกอายุ 2 ปี เพราะเด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้สังคม
 - () ฝึกตั้งแต่ลูกอายุ 4 ปีขึ้นไป เพราะเด็กวัยนี้เข้าใจเหตุผลแล้ว
 - () ไม่ฝึกเพราะคิดว่าเป็นการบังคับเด็กมากเกินไป
24. ขณะที่ท่านทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ซักผ้า ฯลฯ ลูกจะช่วยทำด้วย ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร
- () สอนให้ช่วยทำงานบ้าน เพราะเป็นการฝึกความรับผิดชอบ
 - () ให้ลูกช่วยทำงานบ้านแทนท่าน
 - () ไม่อนุญาตให้ลูกช่วย เพราะกลัวทำสกปรกเลอะเทอะ
25. ท่านเลือกรายการโทรทัศน์ชนิดใดสำหรับลูกของท่าน
- () รายการที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและท่านคอยให้คำอธิบายแนะนำ
 - () รายการที่เด็กชอบ ตามลำพังเพื่อความสบายใจของเด็ก
 - () รายการเดียวกับผู้ใหญ่
26. ท่านปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับเป้าหมายชีวิตของลูก
- () ชี้แนะแนวทางให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา เพราะอนาคตยังไม่แน่นอน
 - () วางแผนไว้แล้ว ให้ลูกทำตามแผนนั้น
 - () ปลดปล่อยให้ลูกทำตามใจชอบไม่ชี้แนะ แล้วแต่ลูก
27. ท่านสอนให้ลูกของท่านเรียนรู้สังคมอย่างไร
- () ส่งเสริมให้ลูกได้เล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน สอนให้เด็กรู้จักแบ่งปันของเล่นของใช้กับเด็กอื่น
 - () สอนให้ลูกกลัวคนแปลกหน้า

- () ไม่ยอมให้ลูกเล่นกับเพื่อน
28. ท่านปฏิบัติอย่างไรเมื่อลูกเล่นอวัยวะเพศของตน
- () ขวนเล่นของเล่นเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ
- () บอกเด็กว่าไม่สุภาพ ไม่ดีอย่าทำ
- () ตีขู่เด็ก ห้ามทำอีกโดยเด็ดขาด
29. ท่านปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับห้องนอน ที่เก็บสิ่งของสำหรับลูก
- () จัดให้เป็นระเบียบเฉพาะ
- () ปลอมยให้ลูกจัดเอง
- () ละเลยไม่สนใจ
30. ท่านสอนลูกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร
- () ชี้และเล่าให้บุตรสนใจสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน และเวลาพาออกไปข้างนอก
- () ตอบเมื่อลูกถามถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
- () ไม่สอนเพราะเด็กสามารถเรียนรู้ได้เองตามธรรมชาติ

ภาคผนวก ค
รายละเอียดตารางเพิ่มเติม

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่กับปัจจัยด้านการคลอด โดยทดสอบค่าที

ปัจจัยด้านการคลอด	จำนวน (คน)	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		X	SD	T	P-value
คลอดก่อนกำหนด	2	98.0	4.0	-3.02	0.01*
คลอดครบกำหนด	131	105.55	17.30		

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านภาษาและการได้ยินกับปัจจัยด้านอายุ มารดา รายได้ครอบครัว โดยทดสอบค่าเอฟ

ปัจจัยด้าน	จำนวน (คน)	คะแนนพัฒนาการเด็ก			
		X	SD	F	P-value
อายุมารดา					
ต่ำกว่า 25 ปี	30	90.50	15.82	3.11	0.02*
25-29 ปี	57	91.51	21.53		
30-34 ปี	27	96.40	18.45		
35 ปีขึ้นไป	16	107.62	28.15		
รายได้ครอบครัว					
ต่ำกว่า 4,000 บาท	42	71.60	14.29	3.18	0.02*
4,001 - 7,000 บาท	30	94.52	21.88		
7,001 - 10,000 บาท	35	95.12	20.57		
10,001 บาทขึ้นไป	20	103.36	20.35		

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาและการได้ยินกับปัจจัย
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา โดยทดสอบค่าที

สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา	จำนวน (คน)	คะแนนพัฒนาการด้านการใช้ภาษา			
		X	SD	T	P-value
เกณฑ์ดี	71	99.47	23.97	-3.15	0.002*
เกณฑ์ไม่ดี	62	87.96	15.74		

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมกับ
ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร และการอบรมเลี้ยงดูบุตร
โดยทดสอบค่าที

ปัจจัย	จำนวน (คน)	คะแนนพัฒนาการ			
		X	SD	T	P-value
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร					
ด้านบวก	67	100.70	22.02	-3.18	0.002*
ด้านลบ	66	89.51	18.86		
การอบรมเลี้ยงดูบุตร					
เกณฑ์ดี	73	101.32	21.25	-3.41	0.001*
เกณฑ์ไม่ดี	60	89.39	19.63		

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่กับปัจจัยด้าน
การอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยทดสอบค่าที

การอบรมเลี้ยงดูบุตร	จำนวน (คน)	คะแนนพัฒนาการเด็กด้านการใช้ กล้ามเนื้อใหญ่			
		X	SD	T	P-value
เกณฑ์ดี	73	109.10	10.07	-2.61	0.01*
เกณฑ์ไม่ดี	60	101.62	17.39		